

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomiky

Bakalářská práce

**Analýza nákladů Centrálního depozitáře cenných
papírů, a. s.**

Eliška Horáčková

© 2022 ČZU v Praze

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Eliška Horáčková

Podnikání a administrativa

Název práce

Analýza nákladů Centrálního depozitáře cenných papírů, a. s.

Název anglicky

Cost analysis of the Central securities depository Prague

Cíle práce

Cílem bakalářské práce je vypracovat analýzu nákladů Centrálního depozitáře cenných papírů, a. s., která odkryje strukturu jednotlivých nákladů a následné zhodnocení současného způsobu kalkulací nákladu v CDCP. Dílčím cílem je návrh dalších možných způsobů kalkulace. Analýza se bude vztahovat k službám, které poskytuje CDCP statní správě.

Metodika

Práce bude rozdělena na 3 hlavní části. První část bude teoretická (literární rešerše). Založena bude na analýze a zpracování dokumentů, s jejichž pomocí se studentka seznámí se stavem řešené problematiky. Základním parametrem bude odborná literatura, případně odborné časopisy a periodika.

Druhá část bude analytická. Bude založena na primárních a sekundárních datech. Součástí bude také charakteristika vybraného podniku. Primární data budou získána z finančních výkazů vybraného podniku. Na jejich základě bude provedena analýza struktury nákladů. Dále budou popsány a zhodnoceny používané kalkulační metody.

Závěrečná část bude obsahovat formulace výsledků práce a případné návrhy a opatření.

Doporučený rozsah práce

30 – 50 stran

Klíčová slova

náklady, depozitář, finanční analýza, výkaz zisku a ztrát, kalkulace, účetnictví

Doporučené zdroje informací

Burza cenných papírů Praha, a.s. Konsolidovaná výroční zpráva 2020. 2020. Burza cenných papírů Praha, a.s., 2020.

CENTRÁLNÍ DEPOZITÁŘ CENNÝCH PAPÍRŮ, A. S. Stanovení výše vynaložených věcných nákladů na období 1. 7. 2020 – 30. 6. 2021. Praha, 2020.

FIBÍROVÁ, Jana, Libuše ŠOLJAKOVÁ, Jaroslav WAGNER a Petr PETERA. Manažerské účetnictví [online]. Praha [cit. 2021-9-24]. ISBN 978-80-759-8885-0.

KRÁL, Bohumil. Manažerské účetnictví. 4. rozšířené a aktualizované vydání. Praha: Management Press, 2018. ISBN 978-80-7261-568-1.

POPEŠKO, Boris a Šárka PAPADAKI. Moderní metody řízení nákladů: jak dosáhnout efektivního vynakládání nákladů a jejich snížení. 2., aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada Publishing, 2016. Prosperita firmy. ISBN 978-80-247-5773-5.

RŮČKOVÁ, Petra. Finanční analýza: metody, ukazatele, využití v praxi. 7. aktualizované vydání. Praha: Grada Publishing, 2021. Finance (Grada). ISBN 978-80-271-3124-2.

SYNEK, Miloslav. Manažerská ekonomika. 5., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Grada, 2011. Expert (Grada). ISBN 978-80-247-3494-1.

TAUŠL PROCHÁZKOVÁ, Petra a Eva JELÍNKOVÁ. Podniková ekonomika – klíčové oblasti. Praha: Grada Publishing, 2018. Expert (Grada). ISBN 978-80-271-0689-9.

Předběžný termín obhajoby

2021/22 LS – PEF

Vedoucí práce

Bc. Ing. Jiří Čermák, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra ekonomiky

Konzultant

prof. Ing. Ivana Boháčková, CSc.

Elektronicky schváleno dne 16. 1. 2022

prof. Ing. Miroslav Svatoš, CSc.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 10. 2. 2022

doc. Ing. Tomáš Šubrt, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 14. 03. 2022

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Analýza nákladů Centrálního depozitáře cenných papírů, a. s." jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 15. 3. 2022

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala všem, kteří mi pomáhali při zpracování bakalářské práce.

Velké poděkování patří panu Ing. Jiřímu Čermákovi, Ph.D., za vedení bakalářské práce, konzultační hodiny, cenné rady a podnětné připomínky, které mi pomohly při jejím zpracování. Také bych touto cestou ráda poděkovala paní prof. Ing. Ivaně Boháčkové, CSc., která mi během psaní mé práce též poskytla velice cenné rady, pomohla mi ji nasměrovat a věnovala mi svůj čas.

Dále bych ráda poděkovala centrálnímu depozitáři za poskytnutí dat, která nejsou veřejně přístupná, jmenovitě panu Ing. Jaroslavu Štemberovi.

V neposlední řadě děkuji mé rodině za její velikou podporu.

Analýza nákladů Centrálního depozitáře cenných papírů, a. s.

Abstrakt

Tématem bakalářské práce je analýza nákladů Centrálního depozitáře cenných papírů, a. s. V teoretické části je vysvětlený pojem náklady a následně je uvedena jejich kategorizace dle několika hledisek. Po uvedení do problematiky nákladů je práce zaměřena na kalkulaci, kde jsou vysvětleny základní kalkulační pojmy. Důraz je kladen na rozvrhové základny. Dále jsou zde uvedené základní druhy kalkulací a jejich metody.

Praktická část se věnuje seznámení s Centrálním depozitářem cenných papírů, a. s., a jeho vztahu k burze cenných papírů. Na to navazuje přehled dosahovaných hospodářských výsledků společností. Poté je provedena analýza nákladů depozitáře v letech 2014–2020, a to z hlediska vertikálního a horizontálního. Vertikální analýza je poté provedena na specifický oddíl depozitáře, u kterého je provedena analýza kalkulace vybraných výkonů. Na závěr jsou použity jiné kalkulační metody, které jsou následně porovnány s původní kalkulací. Výsledkem je, že kalkulace, u které byl použit vzorec z teoretické části práce, nepřinesla tak efektivní výsledky, jako přístupy Centrálního depozitáře cenných papírů, a. s. Druhý způsob, který využívá podobný přístup jako depozitář, vykazuje efektivnější výsledky než první způsob, a je srovnatelný s původní kalkulací depozitáře.

Klíčová slova: náklady, depozitář, finanční analýza, výkaz zisku a ztrát, kalkulace, účetnictví, rozvrhová základna, alokace

Cost analysis of the Central Securities Depository, a. s.

Abstract

The topic of this bachelor thesis is the analysis cost of the Central Securities Depository, a. s. The theoretical part explains the concept of the costs. Subsequently, presenting their categorization according to several aspects. After the introduction of the costs, the thesis focuses on costing, where the basic costing concepts are explained. Emphasis is placed on the scheduling bases. The basic types of costing and methods are also presented.

The practical part is devoted to an introduction to the Central Securities Depository, Inc. and its relationship to the Prague Stock Exchange. This is followed by an overview of the economic results achieved by the companies. Afterwards, an analysis of the costs of the depository in the years 2014-2020 is carried out from a vertical and horizontal perspective. A vertical analysis is then performed on a specific section of the depository, for which a costing analysis of selected performances is performed. Finally, other costing methods are applied and then compared with the original costing. As a result, the calculation that used the formula from the theoretical part of the thesis did not produce as efficient results as the approaches of the Central Securities Depository, a. s. The second method, which uses a similar approach as the depository, shows more efficient results than the first method and is comparable to the original calculation of the depository.

Keywords: costs, depository, financial analysis, profit and loss statement, costing, accounting, schedule basis, allocation

Obsah

1 Úvod.....	10
2 Cíl práce a metodika	11
3 Ekonomická kategorizace nákladů.....	14
3.1 Pojetí nákladů.....	14
3.2 Klasifikace nákladů.....	16
3.2.1 Druhové členění nákladů	16
3.2.2 Účelové členění nákladů	17
3.2.3 Členění podle místa vzniku a odpovědnosti	17
3.2.4 Kalkulační členění nákladů.....	18
3.2.5 Členění nákladů podle objemu výkonu	18
3.2.6 Členění nákladů z hlediska nutnosti vzít je v úvahu při konkrétním rozhodování	19
4 Kalkulace nákladů	20
4.1 Základní kalkulační pojmy.....	20
4.2 Rozvrhová základna	21
4.3 Alokace a její fáze	22
4.4 Druhy kalkulací a metody	23
4.4.1 Kalkulace úplných nákladů.....	23
4.4.2 Prostá kalkulace dělením	24
4.4.3 Stupňovitá kalkulace dělením.....	24
4.4.4 Kalkulace dělením s poměrovými (ekvivalenčními) čísly.....	24
4.4.5 Kalkulace přírážková	25
4.4.6 Dynamická kalkulace.....	26
4.4.7 Kalkulace podle aktivit – ABC	27
4.4.8 Kalkulace neúplných nákladů.....	27
5 Centrální depozitář cenných papírů a jeho postavení v rámci Burzy cenných papírů	30
5.1 Burza cenných papírů Praha, a. s.	30
5.1.1 Vztahy	30
5.1.2 Charakteristika podnikatelské činnosti	31
5.1.3 Dosahované hospodářské výsledky	33

5.2	Centrální depozitář cenných papírů, a. s.	34
5.2.1	Charakter podnikatelské činnosti.....	34
5.2.2	Vybavenost kapitálem.....	35
5.2.3	Dosahované hospodářské výsledky	36
6	Analýza nákladů.....	38
6.1	Analýza vývoje nákladů.....	38
6.2	Analýza struktury nákladů centrálního depozitáře a nákladů na odbor státní správy	39
6.2.1	Struktura nákladů Centrálního depozitáře	39
6.2.2	Analýza struktury nákladů odboru státní správy.....	41
6.3	Analýza kalkulace nákladů	42
7	Závěr.....	49
8	Seznam použitých zdrojů	51
9	Seznam obrázků, tabulek, grafů a zkratk	53
9.1	Seznam obrázků	53
9.2	Seznam tabulek	53
9.3	Seznam grafů.....	54
9.4	Seznam použitých zkratk	54
10	Přílohy	55

1 Úvod

Každý podnikatelský subjekt vynakládá určité prostředky, aby zajistil svůj chod a dosáhl zisku. Tyto prostředky se definují jako náklady a mají v podniku velký význam. Ze vztahu mezi vynaloženým nákladem a získaným ekonomickým prospěchem lze odvodit důležité kritérium, jako je hospodárnost. Hospodárností se rozumí, zda jsou zdroje vynakládány racionálně. Snahou je dosahovat žádoucích výkonů, s co nejmenším vynaložením ekonomických zdrojů. V praxi to znamená, že podnik sleduje, zda nespotřebovává více než je nutné. Z tohoto důvodu je nutné řízení a analýza nákladů. Náklady se mohou sledovat za celý podnik, nebo pouze k určitému oddělení či výkonu.

Dalším důvodem, proč podnik náklady sleduje, je schopnost tvořit ceny za své výkony. K tomu je nezbytné zvolit vhodnou kalkulaci nákladů, jež spočívá v zjištění nákladů na připadající výkon podniku. Tuto problematiku provází alokace nákladů pomocí zvolené rozvrhové základny, jejíž volba je pro podnik důležitým krokem. Měla by být volena na základě příčinné souvislosti s rozvrhovanými náklady, avšak u režijních nákladů bývá komplikované tuto souvislost určit.

Každý podnik má své účetní postupy a metody, které používá. Je ovlivněn určitými faktory, jako jsou předmět činnosti, velikost podniku nebo postavení na trhu.

Pro práci s náklady je též důležitá jejich definice a členění. Proto se první, teoretická část práce věnuje nákladům, jejich členění a kalkulaci. V druhé části je popsán Centrální depozitář cenných papírů a jeho vztahy s burzou cenných papírů, čemu se obě společnosti věnují a jakých dosahují hospodářských výsledků. Poslední část práce se zabývá analýzou nákladů depozitáře jako celku a analýzou nákladů určitého oddělení, u něhož je provedena též analýza kalkulace nákladů s cílem ohodnotit, zda se jedná o efektivní postup, popřípadě je uveden návrh jiných kalkulačních metod.

2 Cíl práce a metodika

Hlavním cílem bakalářské práce je vypracovat analýzu nákladů Centrálního depozitáře cenných papírů, a. s., (dále jen Centrální depozitář nebo CDCP), jež odkryje strukturu jednotlivých nákladů a následné zhodnocení současného způsobu kalkulací Centrálního depozitáře. Prvním dílčím cílem je návrh dalších možných způsobů kalkulace. Dalším dílčím cílem je charakteristika depozitáře a vyjádření jeho vztahu k burze cenných papírů.

Práce je rozdělena do 3 hlavních částí. První, teoretická část (literární rešerše) je založena na analýze a zpracování dokumentů, s jejichž pomocí se studentka seznámí se stavem řešené problematiky. Základním pramenem informací je odborná literatura, případně odborné časopisy a periodika, oficiální webové stránky Burzy cenných papírů Praha, a. s., a Centrálního depozitáře cenných papírů, a. s. Součástí je též charakteristika Centrálního depozitáře a burzy cenných papírů.

Analytická část je založena na primárních a sekundárních datech. Primární data jsou získána z finančních a účetních výkazů Centrálního depozitáře z let 2014–2020. Na jejich základě je provedena analýza dosahovaných hospodářských výsledků a analýza nákladů depozitáře. Dále jsou primární data získána přímo z Centrálního depozitáře, který poskytl data z interních dokumentů z let 2015–2020. Na jejich základě je provedena analýza nákladů odboru, věnujícímu se státní správě, a analýza kalkulace jeho nákladů. Dále jsou navrženy a porovnány jiné kalkulační metody.

Výsledky horizontální analýzy a vertikální analýzy budou pro lepší přehlednost uvedeny v tabulkách a graficky znázorněny. Výsledky kalkulace nákladů budou též pro lepší přehlednost uvedeny v tabulkách.

Horizontální analýza je metodou finanční analýzy a zobrazuje změnu položky v čase. Je možné srovnávat k nejbližšímu předchozímu období nebo k vybranému období. Zabývá se porovnáním změn položek jednotlivých výkazů v časové posloupnosti. Vypočítává se absolutní změna či relativní změna.

Absolutní změna = Ukazatel za běžné období – Ukazatel předchozího období

Relativní změna = (Absolutní změna * 100) / Ukazatel za předchozí období

(Knápková a kol., 2017).

Vertikální analýza spočívá ve vyjádření jednotlivých položek jako %ního podílu k jediné zvolené základně položené jako 100 % (Knápková a kol., 2017).

Při analýze kalkulace nákladů jsou použity tyto vzorce:

- Výpočet sazby nepřímých nákladů

$$\text{Sazba nepřímých nákladů} = \text{nepřímé náklady} / \text{rozvrhová základna}$$

- Při alokaci osobních nákladů

$$\text{Počet hodin/dotaz celkem} = \text{Počet dotazů} * \text{Počet hodin/dotaz}$$

$$\text{Osobní náklady v \%} = \text{počet hodin/dotaz celkem} / \sum \text{počet hodin/dotaz celkem} * 100$$

- Při alokaci technických nákladů

$$\text{Technické náklady v \%} = \text{Počet dotazů} / \sum \text{Počet dotazů} * 100$$

- Při alokaci zbylých provozních nákladů

$$\text{Provozní náklady v \%} = \text{Součet nákladů na konkrétní službu} / \text{Celkové osobní náklady} + \text{celkové technické náklady}$$

- Součet nákladů na konkrétní služby

$$\text{Součet nákladů}_x = \text{Technické náklady} * \text{Technické náklady v \%}_x / 100 + \text{Osobní náklady} * \text{Osobní náklady v \%}_x / 100,$$

kdy x je konkrétní služba.

- Alokace nájemného

$$\text{Kalkulované nájemné na odbor} = \text{Nájemné} / \text{Celková plocha} * \text{Plocha na odbor státní správy}$$

- Technické náklady na odbor státní správy

$$\text{Náklady IT} = \text{celkové technické náklady} * 25 \% * (\text{počet zaměstnanců odboru státní správy} / \text{počet zaměstnanců odboru státní správy} + \text{počet zaměstnanců odboru pro emitenti})$$

- Ostatní provozní náklady na odbor státní správy

$$\text{Odborová režie} = \text{celkové ostatní provozní náklady} / \text{celkový počet zaměstnanců} * \text{počet zaměstnanců na odbor státní správy}$$

- Při kalkulaci osobních nákladů na konkrétní výkon:

$$\text{Osobní náklady na konkrétní výkon} = (\text{ON}_x / 100 * \text{celkové osobní náklady}) / \text{počet dotazů}_x,$$

kdy ON jsou Osobní náklady v %,

x je konkrétní služba

- Při kalkulaci technických nákladů na konkrétní výkon:

$$\text{Technické náklady na konkrétní výkon} = (\text{TN}_x / 100 * \text{celkové technické náklady}) / \text{počet dotazů } x,$$
 kdy TN jsou Technické náklady v %,
 x je konkrétní služba
- Při kalkulaci odborových nákladů na konkrétní výkon:

$$\text{Odborové náklady na konkrétní výkon} = (\text{ON}_x / 100 * \text{celkové odborové náklady}) / \text{počet dotazů } x,$$
 kdy ON jsou Odborové náklady v %,
 x je konkrétní služba
- Při kalkulaci nájemného na konkrétní výkon s přírůžkou nepřímých nákladů

$$\text{Nájemné na konkrétní výkon} = \text{sazba nepřímých nákladů} * \text{počet hodin na 1 dotaz } x,$$
 kdy x je konkrétní služba
- Při kalkulaci nájemného na konkrétní výkon podle počtu dotazů jsou použity tyto vzorce:

$$\text{Nájemné v \% na konkrétní službu} = \text{počet dotazů } x / \text{celkový počet dotazů} * 100,$$
 kdy x je konkrétní služba

$$\text{Nájemné na konkrétní výkon} = (\text{N}_x / 100 * \text{celkové nájemné}) / \text{počet dotazů } x,$$
 kdy N je Nájemné v %,

 x je konkrétní služba

3 Ekonomická kategorizace nákladů

3.1 Pojetí nákladů

„Náklady podniku vyjadřují synteticky v peněžních jednotkách účelově zaměřenou spotřebu vstupních faktorů při činnosti daného podniku za určité období, která je zaměřena na určitý výsledek (výstupy, výnosy, výkony) činnosti daného podniku (výrobky či služby) včetně dalších nákladů spojených s činností podniku v tomto období.“ (Martinovičová, 2006)

Dle Procházkové a Jelínkové (2018) lze na náklady nahlížet z několika úhlů pohledu. Nejčastěji se uvádí dvojí pojetí, z nichž jedno je z hlediska finančního účetnictví a druhé z manažerského účetnictví.

Ve finančním účetnictví jsou sledovány náklady za podnik jako celek. Je standardizováno a základními normami v ČR jsou to například zákon o účetnictví, účtové osnovy a různé postupy účetních jednotek. Vychází z něj daňové účetnictví, které rozlišuje náklady daňově uznatelné. Výstupem jsou dva hlavní výkazy podniku, což je rozvaha a výkaz zisku a ztrát. Z tohoto pojetí vychází především externí uživatelé (Synek a kol., 2011). Výkaz zisku a ztrát je přehled o výnosech a nákladech, nikoliv pohyb příjmů a výdajů. *„V rámci analýzy výkazu zisku a ztrát hledáme odpověď na otázku, jak jednotlivé položky výkazu zisku a ztrát ovlivňují nebo spíše ovlivňovaly výsledek hospodaření“* (Růčková, 2021).

Král a kol. (2018) charakterizuje náklady jako: *„(...) úbytek ekonomického prospěchu, který se projevuje poklesem aktiv nebo přírůstkem závazků a který v hodnoceném období vede ke snížení vlastního kapitálu.“*

Shodný názor zastává většina autorů. Dále se shodují na tom, že se jedná o peněžně vyjádřenou spotřebu ekonomických zdrojů.

Pro náklady je charakteristická značná volná vazba k výkonům podniku, což znamená, že se nemusí jednat pouze o úbytky, které přímo souvisí s předmětem podnikání, ale též zahrnuje i ostatní výdaje podnikatelského subjektu. Mezi takové úbytky patří například výdaje společenského charakteru nebo aktiva, která ztratila svou hodnotu důsledkem vlivů, jež doprovází podnikatelskou činnost (Král a kol., 2018).

Finanční účetnictví eviduje aktiva podniku, jeho vlastní kapitál, dluhy podniku, výnosy, náklady a výsledek hospodaření. V oblasti nákladů zachycuje finanční účetnictví náklady v účtové třídě 5. Na jednotlivé účty, jako jsou například spotřeba materiálu,

energie nebo mzdové náklady, se účtuje narůstajícím způsobem od začátku roku. Pro vnitropodnikové účetnictví je vyhrazena účtová třída 8 a 9 (Synek a kol., 2011).

V tomto účetnictví se zaznamenávají především informace ve vztahu k vnějšímu okolí, jako jsou odběratelé, dodavatelé, banky, stát a jeho orgány (Landa, 2008).

Protože jsou tyto informace určeny především pro uživatele z vnějšího prostředí, platí pro ně pravidlo sestavování v souladu s obecně uznávanými účetními zásadami a standarty. Pro podnik je důležité posoudit finanční zdraví podniku a upozorňuje na skrytá nebezpečí a vývojové tendence ve finanční situaci podniku (Landa a kol., 2008)

Z manažerského pojetí nákladů vychází interní uživatelé. Dle Krále a kol. (2018) se jedná o náklady hodnotově vyjádřeného účelného vynaložení ekonomických zdrojů podnikatelského subjektu, které účelově souvisí s ekonomickou činností.

Účelnost je chápána jako podmínka, že ekonomické zdroje budou vynaloženy racionálně a přiměřeně výsledku činnosti. Účelový charakter znamená, že vynaložením ekonomických zdrojů dochází k jejich zhodnocení. K tomu dojde, pokud jakákoliv složka aktiv přinese, nebo přinesla větší ekonomický prospěch než zdroje, jež na ni byly vynaloženy (Fibírová a kol., 2020).

V manažerském účetnictví jsou ekonomické (skutečné) náklady zahrnující i oportunitní (alternativní) náklady, které říkají, jaká částka peněz je ztracena, pokud zdroje nejsou použity na nejlepší alternativu. Náklady zde mají rozhodující charakter, jelikož manažerské rozhodnutí vychází ze srovnávání nákladů s výnosy (Synek a kol., 2011).

Rozdílem mezi účetním a manažerským pojetím je také časová odlišnost. Náklady v manažerském pojetí se projeví již v momentě vynaložení ekonomického zdroje. Většinou to vede ke změně struktury aktiv, ale ne k celkovému úbytku. Ve finančním účetnictví se tak stane až v momentě, kdy tento zdroj vyčerpá svou užitkovost. Časová odlišnost ovlivňuje předmět zkoumání v manažerském účetnictví. Nejsou brány v potaz pouze náklady běžného období, ale již ve stadiu zvažování budoucích alternativ věnuje pozornost pořízení, tvorbě a prodeji aktiv, při nichž vznikají pasiva, která jsou s těmito operacemi spojena (Král a kol., 2018).

Pro efektivní řízení se využívají kalkulace, rozpočty a statistické metody, jež nebývají usměrňovány žádnými předpisy. Je na podniku, jak si nastaví účetní systém, aby byl uzpůsoben konkrétním potřebám. Proto se jednotlivé nástroje využívané v manažerském účetnictví mohou lišit (Procházková, Jelínková, 2018).

Dle Krále a kol. (2018) se manka, úbytky, škody či jiné úbytky v manažerském pojetí sledují stejně jako v účetnickém pojetí. Nicméně následné odstraňování jejich následků probíhá odlišným způsobem. Smyslem řízení výdajů je předběžně přijímat taková opatření, aby tyto výdaje vůbec nevznikaly, v běžném řízení snižovat riziko jejich dopadu na podnik a následně přiřazovat důsledky do odpovědnosti pracovníků, kteří jej zapříčinili.

3.2 Klasifikace nákladů

3.2.1 Druhové členění nákladů

Druhové členění nákladů se považuje za nejobvyklejší přístup ke členění nákladů. Lze jej jiným slovem nazvat jako členění nákladů podle nákladových druhů, což jsou věcně stejnorodé položky nákladů (Hradecký a kol., 2008)

Nejčastěji se člení na:

- spotřebu surovin,
- odpisy,
- mzdové a ostatní osobní náklady,
- finanční náklady,
- náklady na externí služby.

Druhové členění se využívá např. ve výkazu zisku a ztráty. Je typické pro finanční účetnictví, které pracuje s náklady jako se spotřebovanými externími zdroji. Externí náklady jsou náklady prvotní, vznikající při styku podniku a okolí. Označují se jako jednoduché, protože se dále nečlení (Synek a kol., 2011).

Dává odpovědi na otázky, od koho, kdy a jak musí podnik zajistit materiál, energii, služby a další ekonomické zdroje. Použití samostatného druhového členění je však omezené, zejména při zjišťování hospodárnosti, efektivnosti nebo účinnosti podnikových výkonů. Problémem je, že druhové členění nevyjadřuje příčinu vynaložených nákladů. Král a kol. (2018) uvádí: „...*překročení rozpočtované spotřeby materiálu nemusí být negativním jevem, pokud se zároveň podařilo překročit plánovaný objem výroby nebo se změnila sortimentní struktura ve prospěch výrobků s vyšším podílem jednicového materiálu.*“ Proto se druhové členění využívá při sestavování výkazu zisku a ztrát, které jsou veřejné, avšak jejich struktura nedává možnost konkurenci analyzovat podnikovou výkonnost (Král a kol., 2018).

3.2.2 Účelové členění nákladů

Náklady se zde rozdělují podle účelu, k němuž byly vynaloženy. Vychází z něj manažerské rozhodování, které je orientované spíše na již zmiňovaný účel než na analýzu druhu spotřebovaného nákladu, který bývá do značné míry nevyhovující (Popesko, Papadaki, 2016).

Účelové členění nákladů je základem stanovení racionálního nákladového úkolu, se kterým se poměruje skutečná spotřeba nákladové složky.

Ve výrobě se náklady obvykle člení na náklady technologické a na náklady na obsluhu a řízení. Technologické náklady se označují jako jednicové, související přímo s určitým výkonem. Jsou bezprostředně vyvolány použitou technologií. Na druhé straně jsou náklady režijní, které souvisí s doprovodnými činnostmi a s výrobou jako celkem. Nelze je jednoduchým způsobem vztáhnout k jednotce výkonu. Popesko a Papadaki (2016) říká, že se jedná o ústřední problém nákladové alokace a kalkulací jako takových.

Členění nákladů na jednicové a režijní je podrobnějším členěním nákladů technologických a na obsluhu. Jednicové náklady jsou příčinně vyvolány konkrétní jednicí výkonu. Stanoví se poměrně snadno pomocí norem spotřeby. Režijní náklady souvisí s technologickým procesem jako celkem a nemění se přímo úměrně s počtem provedených výkonů. Jsou stanoveny rozpočtem nákladů většinou pro určité časové období, popř. pro předpokládaný objem výkonu za období (Lazar, 2012).

Nákladový úkol se stanoví poměrně snadno, a to tak, že příslušná oceněná norma (kalkulace) se vynásobí buď předem stanoveným, nebo skutečným počtem provedených výkonů (Král a kol., 2018).

3.2.3 Členění podle místa vzniku a odpovědnosti

V prvním kroku k řízení hospodárnosti, účinnosti a efektivnosti je rozpoznání příčinného vztahu nákladu a nositele, který vyvolal jejich vznik. Další krok konkretizuje vztah k určitému vnitropodnikovému útvaru.

Vnitropodnikové útvary, kterým jsou náklady do odpovědnosti přiřazovány, se označují jako odpovědnostní střediska. Tento pojem se vztahuje k ekonomické struktuře podniku, která navazuje na strukturu organizační, jejímž úkolem je vymezit oblasti a úrovně pravomoci vedoucích pracovníků v jejich věcné podobě (Král a kol., 2018).

Ekonomická struktura potom vymezuje takovou úroveň vnitropodnikových útvarů, kde je jejich řízení založeno na posouzení hodnotových výsledků. Z hlediska úrovně

pravomoci a odpovědnosti vyjádřené výsledky se rozlišuje šest základních typů odpovědnostních středisek. Jsou to střediska nákladová, zisková, rentabilitní, investiční, výnosová a výdajová (Král a kol., 2018).

Spojení mezi jednotlivými odpovědnostními středisky se uskutečňuje vazbami, jejichž nositeli jsou předávané výkony. Náklady vznikající odebracímu středisku se označují jako interní, ty se označují jako náklady druhotné, protože se v podniku jako celku projeví na vstupu podruhé. Pomocí tzv. vnitropodnikových cen se tyto náklady oceňují (Král a kol., 2018). Může jít například o výrobu náradí pro vlastní účely nebo vlastní dopravu. Naproti nákladům interním stojí náklady externí, které vznikají stykem podniku s jeho okolím, případně s jeho zaměstnanci (mzdové náklady).

3.2.4 Kalkulační členění nákladů

Podstatou kalkulačního členění je rozlišení nákladů, podle vztahu k výkonům, na přímé a nepřímé tzv. režijní. Z toho vyplývá, že kalkulační členění má vždy dvě skupiny nákladů, a to náklady přímé a nepřímé (Macík, 1994).

Přímé náklady lze zjistit a stanovit na kalkulační jednici. Zatímco nepřímé náklady jsou vynaloženy pro více výkonů najednou. Jejich vztah k jednotce výkonu nelze jen tak stanovit. Tento vztah je charakterizován tím, že nepřímé náklady vznikají činností konkrétního vnitropodnikového útvaru a nezáleží u nich, jaký je objem produkce, protože zůstávají stále stejné, ať už je produkce nižší nebo vyšší (Čechová, 2011).

3.2.5 Členění nákladů podle objemu výkonu

V manažerském účetnictví se už neposkytují pouze údaje z minulosti, ale i potřebné informace o variantách budoucího vývoje. Základním členěním je rozdělení nákladů na variabilní a fixní.

Variabilní náklady se mění podle objemu výkonů a fixní zůstávají v určitém rozpětí prováděných výkonů stejné (Král a kol., 2018).

Variabilními náklady jsou jak jednicové, vznikající s každou určitou jednotkou výkonu, tak i část režijních, které jsou závislé na změnách množství výkonu (Fibířová a kol., 2020).

Náklady, které zůstávají stejné při různých úrovních činností podniku, se nazývají fixní. Jedná se o náklady neměnné v průběhu určitého časového období. Příkladem mohou

být odpisy budovy, leasing automobilu nebo mzdy zaměstnancům (Popesko, Papadaki, 2016).

Fixní náklady zahrnují různé náklady, které Fibírová a kol. (2020) rozděluje do tří skupin. První skupinu tvoří fixní náklady vyvolané způsobem zajištění činnosti. Může se jednat o osobní náklady pracovníků, energie na osvětlení nebo zateplení budov. Tyto náklady jsou sice fixní, nicméně jejich výše je závislá na faktorech, které se dají ovlivnit podnikem. Do druhé skupiny se řadí náklady, o jejichž výši rozhoduje vedení podniku a jejichž hodnotu lze v daném období zásadně ovlivnit. Příkladem jsou náklady na reklamu a propagaci, které mají opakovaný, nebo jednorázový charakter.

V poslední skupině jsou náklady v konstantní výši a jsou pravidelně a opakovaně vynakládány. Jde například o již zmíněné odpisy, nájemné nebo také pevně stanovené poplatky.

„...fixní náklady vznikají, i když se nic nevyrábí“ (Synek a kol., 2017).

Smíšené náklady obsahují jak náklady fixní, tak i variabilní. Příkladem mohou být náklady na opravy a údržbu. Fixní částí jsou náklady na preventivní prohlídky, a variabilní souvisí s opotřebením výrobního zařízení (Mruzková, 2013).

3.2.6 Členění nákladů z hlediska nutnosti vzít je v úvahu při konkrétním rozhodování

Jedná se o členění nákladů, které poskytuje informace hodící se do budoucího období. Vycházejí z odhadovaných hodnot zvažovaných variant. Nachází se zde skupina relevantních nákladů, jež jsou pro dané rozhodnutí důležité a budou se měnit. Náklady irelevantní jsou neměnné, tudíž pro dané rozhodnutí nedůležité (Kráal a kol., 2018).

4 Kalkulace nákladů

4.1 Základní kalkulační pojmy

Význam kalkulací vlastních nákladů se využívá v podniku nejen ke kontrole a rozboru hospodárnosti výroby, ale také k sestavování cen výkonů, rozpočtů či limitování nákladů (Synek a kol., 2011).

Popesko a Papadaki (2016) definují kalkulaci jako „...*propočet nákladů, marže, zisku, ceny nebo jiné hodnotové veličiny na výrobek, službu, činnost, operaci, nebo jinak naturálně vyjádřenou jednotku výkonu firmy, tedy kalkulační jednici či nákladový objekt*“.

Předmětem kalkulace mohou být obecně všechny druhy dílčích i finálních výkonů, které podnik provádí nebo vyrábí. Předmět kalkulace je vymezen kalkulační jednicí a kalkulovaným množstvím (Král a kol., 2018).

Kalkulační jednice je konkrétní výkon, který se vymezuje druhem, jakostí a měrnou jednotkou. Při vymezení kalkulační jednice se často určují i obvyklé podmínky prodeje výkonu, jako jsou například způsoby distribuce nebo platebních metod (Fibírová a kol., 2020).

Kalkulované množství představuje určitý počet kalkulačních jednic, pro které se stanovují nebo zjišťují celkové náklady, zejména průměrných fixních nákladů připadajících na kalkulační jednici, jež je potřeba uhradit.

Náklady se zde klasifikují podle kalkulačního členění, což znamená, že se jedná o náklady přímé a nepřímé. Přímé náklady jsou jednoduché na přiřazení, protože mezi nákladovou položkou a výrobkem existuje přímá vazba. Naopak nepřímé náklady souvisí s více výrobky, a proto se pro jejich přiřazení používá určitý přepočet, nazývaný se nákladová alokace (Popesko, Papadaki, 2016).

Kalkulační metodou se rozumí způsob stanovení předpokládané výše, resp. následné zjištění skutečné výše hodnotové veličiny na konkrétní výkon. Obecně je závislá na vymezení předmětu kalkulace, způsobu přiřazování (alokace) nákladů předmětu kalkulace a na struktuře nákladů, ve které se zjišťují nebo stanovují náklady na kalkulační jednici (Král a kol., 2018).

4.2 Rozvrhová základna

Podle Popeska a Papadaki (2016) je volba správné rozvrhové základny jedním z nejdůležitějších kroků. V praxi se často využívají diferencované rozvrhové základny.

Tabulka 1: Příklad rozvrhové základny

Skupina nákladů	Rozvrhová základna
Režijní náklady ruční montáže	Přímé mzdy
Režijní náklady strojové výroby	Strojohodiny
Režijní náklady úseku nákupu	Přímý materiál
Režijní náklady obchodního úseku	Přímé náklady

Zdroj: (autor dle Popesko, Papadaki, 2016)

Rozvrhové základny lze rozdělit podle způsobu jejich vyjádření na hodnotové a naturální. U hodnotově vyjádřených základen se zjišťuje procentní přírážka nepřímých nákladů (Král a kol., 2018).

$$\text{Procento přírážky} = \text{Nepřímé náklady} / \text{Rozvrhová základna (Kč)} * 100$$

Naturálně vyjádřené základny využívají sazbu nepřímých nákladů na naturálně vyjádřenou jednotku základny.

Sazba nepřímých nákladů = Nepřímé náklady / Rozvrhová základna (vyjádřena naturálně)

Dle Krále a kol. (2018) by měla zvolená rozvrhová základna využitá pro stanovení předkalkulované režijní přírážky ovlivňovat režijní náklady. Takový typ rozvrhové základny také nese označení vztahová veličina. Jedná se o určitý faktor (např. strojové hodiny, počet obsazených lůžek nebo počet letových hodin), který způsobuje vznik režijních nákladů. Může se stát, že volba rozvrhové základny, která bude využita pro výpočet režijní přírážky – ta by vyšší režijních nákladů neovlivňovala, dojde ke zkreslení nákladů kalkulovaného produktu.

Peněžní základny lze relativně snadno a přesně zjistit, nicméně podléhají častým změnám a nejsou stálé (Popesko, Papadaki, 2016).

Naturální základny se zjišťují poměrně složitěji. Výběr se provádí na základě zkušenosti, nebo využitím konkrétních rozborů. Důležitou vlastností je stabilita v čase po dobu, dokud nedojde ke změně pracovních nebo technologických postupů. Nejčastěji jsou jako rozvrhové základny voleny hodiny práce, strojové hodiny nebo množství zpracovaného materiálu (Fibírová a kol., 2020).

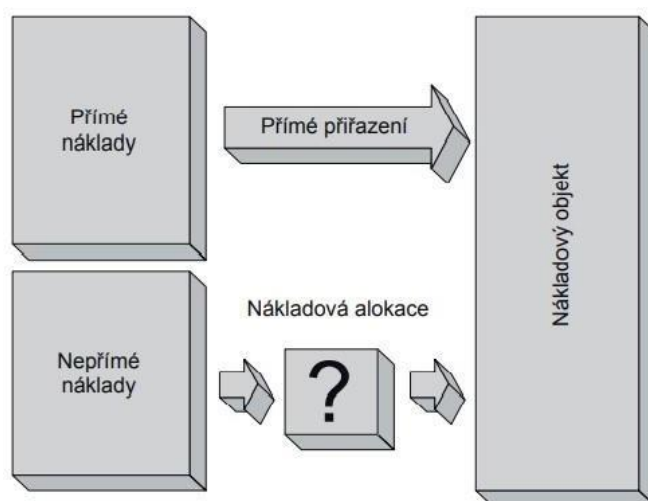
4.3 Alokace a její fáze

Jedná se o přiřazování nákladů příslušnému objektu, který je předmětem řízení. Objektem nemusí být pouze podnikový výkon, ale i útvar, činnost, aktivita, investiční projekt apod. Hlavním cílem výzkumu je zpřesnit informace o nákladech týkajících se určitého objektu s hlavním ohledem na rozhodovací úlohu, kterou je třeba řešit.

„Nejdůležitější zásada, kterou je třeba v této souvislosti respektovat, zní velice jednoduše: neexistuje univerzálně správný nebo špatný způsob přiřazení nákladu příslušnému výkonu“ (Král a kol., 2018).

Nákladová alokace je proces přiřazování nákladů, pokud neexistuje přímý vztah mezi nákladem a výkonem. Používá se rozvrhová základna, jejíž pomocí přiřazujeme nepřímé náklady objektu alokace.

Obrázek 1: Přiřazení nákladů objektu

Zdroj: (Popesko, Papadaki, 2016)

Dílčí části alokačního procesu nesou označení **alokační fáze**. V první fázi je cílem přiřazení přímých nákladů. U druhé fáze jde o nejpřesnější vyjádření vztahu mezi dílčími objekty a objektem, který vyvolal jejich vznik. Cílem třetí fáze je vyjádření podílu nepřímých nákladů připadajících na druh vyráběného nebo prováděného výkonu. To znamená, že se v této fázi přiřazuje zprostředkovateli, ve druhé fázi se přiřazuje přímo konkrétnímu výkonu (Popesko, Papadaki, 2016).

Společným cílem všech metod přiřazování nákladů je nalézt příčinný vztah mezi kalkulovanými náklady a výkony. Základním principem alokace je proto princip příčinné souvislosti, například přiřazení nepřímých nákladů na úklid prostorů konkrétních útvarů

sídlících v jedné budově. Předpokládá se, že čím větší počet metrů čtverečních útvar zaujímá, tím větší počet hodin úklidu bude potřebovat a tím větší bude odpovídající nepřímý náklad (Fibírová a kol., 2020). Pokud lze příčinnou souvislost mezi nákladem a výkonem nalézt velmi obtížně nebo vůbec, je nutné rozhodnout, zda takové náklady výkonu přiřazovat, či nikoliv. Jestliže je vyhodnoceno, že je potřebné tyto náklady přiřadit, uplatňuje se princip únosnosti. Při aplikaci tohoto principu se nejčastěji náklady přiřazují v závislosti na tom, kolik nákladů unese výkon v prodejní ceně. Zjednodušeně lze říct, že čím vyšší je cena výkonu, tím vyšší náklady unese – uhradí (Fibírová a kol., 2020).

Také princip průměrování se může aplikovat v případě, že nelze použít princip příčinné souvislosti. Tento princip se orientuje na otázku, jaké náklady v průměru připadají na určitý výrobek. Často se uplatňuje při zpracování výsledných kalkulací (Král a kol., 2018).

4.4 Druhy kalkulací a metody

Kalkulace je možné členit podle několika kritérií. Procházková a Jelínková (2018) uvedly základní dva druhy členění: kalkulace z hlediska doby sestavování a kalkulace z hlediska úplnosti nákladů.

Z hlediska doby sestavování se kalkulace dělí na předběžné a výsledné. Předběžné kalkulace se dělají před provedením výkonu. Hlavními cíli je poskytnout základní vodítka k určení nákladů, stanovení ceny, výpočet rentabilit apod. Výsledné kalkulace naopak poskytují zpětnou vazbu kontrole hospodárnosti nebo zjištění nedostatků v předběžných kalkulacích.

Kalkulace z hlediska úplnosti nákladů se člení na kalkulaci úplných nákladů a kalkulaci neúplných nákladů.

4.4.1 Kalkulace úplných nákladů

Kalkulace úplných nákladů zahrnuje veškeré relevantní náklady podniku vztahující se k dané kalkulační jednotce. Může sloužit jako podklad pro dlouhodobé rozhodování, nebo pro účely cenových rozhodování. Na druhou stranu bývá komplikované přiřazení nepřímých fixních nákladů na kalkulační jednotku (Procházková, Jelínková, 2018). Jednotlivé složky nákladů se vyčísľují v kalkulačních položkách, které obsahují všeobecný kalkulační vzorec, jenž není závazný, ale většina podniku z něj vychází.

Obrázek 2: Klasický kalkulační vzorec

1. Přímý materiál	
2. Přímé mzdy	
3. Ostatní přímý materiál	
<hr/>	
Přímé náklady celkem	
<hr/>	
4. Materiálová režie	
5. Výrobní režie	
6. Obchodní režie	
7. Správní režie	
<hr/>	
Úplné vlastní náklady výkonu (ÚVN)	

Zdroj: (Popesko, Papadaki, 2016)

4.4.2 Prostá kalkulace dělením

Je označována jako nejjednodušší typ kalkulace. V podstatě se jedná o jednoduché dělení celkových nákladů za sledované období počtem kalkulačních jednic, které jsou vyrobené za dané období. Kalkulace prostým dělením je využívána zejména v případech, kdy jsou náklady vyvolané jedním druhem výkonu či různými druhy, které jsou pro náklady stejně náročné. Tento postup se doporučuje podnikům, kde se produkuje homogenní výrobek nebo služba (Procházková, Jelínková, 2018).

4.4.3 Stupňovitá kalkulace dělením

Postup je podobný jako u prostého dělení s tím rozdílem, že se rozlišují výrobní náklady a správní, odbytové náklady. Výrobní náklady jsou rozpočítány na počet vyrobených výrobků a správní, odbytové na počet prodaných výrobků. Toto oddělení zajistí, že neprodané výrobky nebudou zatěžovány správními náklady.

Tento postup je často využíván ve stupňovité (fázové) výrobě, kdy výrobek prochází několika výrobními fázemi. Příkladem může být chemická výroba (Synek a kol., 2011).

4.4.4 Kalkulace dělením s poměrovými (ekvivalenčními) čísly

Pokud podnik vyrábí výrobky, které se liší například pouze rozměrem, hmotností, materiálem apod. a u nichž by bylo zjišťování výrobních nákladů obtížné, použijí se poměrová čísla. Poměrová čísla se zvolí pro jednotlivé výrobky například podle hmotnosti, přímých mezd, poměru času či jiné vlastnosti. Dělení s poměrovými čísly pracuje s nepřímými náklady a využívá tzv. přepočtenou jednici, která vyjadřuje rozdílnou nákladovou náročnost (Kráal a kol., 2018).

Kalkulační postup začíná určením typického představitele výrobků a je mu přiděleno poměrové číslo 1. Ostatním výrobkům se stanoví poměrové číslo typického představitele poměrem k jejich zvolené známé vlastnosti. Poté se vypočte suma ekvivalentů a podle ní se stanoví náklady na jeden ekvivalent. V posledním kroku se vypočte náklad na výrobek vynásobením nákladem na ekvivalent s poměrovým číslem výrobku.

4.4.5 Kalkulace přírážková

Přírážková kalkulace bývá označovaná jako nejrozšířenější koncept používaný pro kalkulaci nákladů a výkonu. Mezi její přednosti patří široká využitelnost v heterogenní výrobě, případně službách. Kalkuluje výši nepřímých nákladů odpovídající určitému výkonu na základě rozvrhové základny. S její pomocí se vyjadřují režijní přírážky nebo sazby (Popesko, Papadaki, 2016).

V prvním kroku je nutné zvolit rozvrhovou základnu, jejímž prostřednictvím se bude provádět alokace. Mezi často volené rozvrhové základy patří např. přímé mzdy, počet strojohodin, objem přímého materiálu či přímých nákladů. Rozvrhové základny mohou být vyjádřeny v peněžní formě, proto se poté počítá režijní přírážka v procentuálním vyjádření. Režijní přírážka vyjadřuje, kolik procent objemu rozvrhové základny tvoří režijní náklady.

Druhou možností je zvolit naturálně vyjádřenou rozvrhovou základnu, kde je sazba vyjádřena v peněžních jednotkách. Zjišťuje se sazba režijních nákladů v peněžních jednotkách na jednu jednotku naturální (Popesko, Papadaki, 2016).

Přírážkové kalkulace se dělí na dva základní typy – sumační přírážkovou kalkulaci a diferencovanou.

Sumační přírážková kalkulace alokuje veškeré režijní náklady v rámci jedné souhrnné podnikové režie, pro jejíž přiřazení se používá jednotná univerzální rozvrhová základna. Při diferencované variantě se rozdělí režijní, respektive nepřímé náklady do určitých skupin, pro které jsou definovány různé rozvrhové základny.

Řeší se, jak rozdělit režijní náklady do homogenních skupin příbuzného charakteru a jaké vhodné rozvrhové základny zvolit. Režijní náklady podniku jako celku bývá obtížné popsat jednou rozvrhovou základnou, proto je možné použití diferencované přírážkové kalkulace. Podstatou je rozdělení do režijních, resp. nepřímých nákladů do určitých skupin, pro něž budou definovány různé rozvrhové základy (Popesko, Papadaki, 2016).

Dle Fibírové a kol. (2018) se v praxi častěji využívá diferencovaná přírážková kalkulace.

4.4.6 Dynamická kalkulace

Dynamická kalkulace nákladů vychází z tradičního rozdělení na přímé a nepřímé náklady a z členění nákladů podle fází reprodukčního procesu. Informační základ je zachován z tradičního kalkulačního vzorce s tím rozdílem, že navíc odpovídá na otázku, jak budou náklady v jednotlivých fázích ovlivněny změnami v objemu prováděných výkonů (Král a kol., 2018).

Obrázek 3: Kalkulační vzorec dynamické kalkulace

Přímé jednicové náklady	
Ostatní přímé náklady	– variabilní
	– fixní
<hr/>	
Přímé náklady celkem	
Výrobní režie	– variabilní
	– fixní
<hr/>	
Náklady výroby	
Prodejní režie	– variabilní
	– fixní
<hr/>	
Náklady výkonu	
Správní režie	
<hr/>	
Plné náklady výkonu	

Zdroj: (Popesko, Papadaki, 2016)

„...nejedná se ani o tak komplexní kalkulační metodu, jako spíše o určitý alokační princip, který může být implementován do jiných kalkulačních metod.“ (Popesko, Papadaki, 2016)

V současnosti se ukazuje jako efektivní způsob kalkulace nákladů výkonu. Příkladem může být obchodní oddělení, které vyjednává s odběrateli o ceně za zakázku. Každá zakázka vyvolá určitou sumu nákladů, která nebude závislá na jejím objemu. Může se jednat o náklady na uzavření smluv, konstrukci a přípravu výrobků, zajištění distribuce apod. Jednotlivé náklady takového výkonu budou významně ovlivněny tím, jak velký bude objem této zakázky. Proto může podnik nabídnout různé ceny v závislosti na objednaném množství a může částečně motivovat odběratele k odběru většího objemu najednou, čímž dosáhne ušetření nákladů úsporou fixních nákladů, které jsou na objemu výkonu nezávislé (Popesko, Papadaki, 2016).

4.4.7 Kalkulace podle aktivit – ABC

Kalkulace vznikla jako určitá reakce na problémy spojené s aplikací tradičních kalkulačních metod, které velmi často vedou ke zkreslení výsledných nákladů přiřazených výkonu. Dalším důvodem byly manažerské požadavky na kalkulační systém. Zabývají se otázkami, jaké produkty jsou ziskové, nebo naopak ztrátové. Dále řeší, kolik jednotlivé činnosti podniku doopravdy stojí a zda jsou efektivní (Popesko, Papadaki, 2016).

Cílem je dosáhnout rozvržení režijních nákladů podle skutečné příčinnosti jejich vzniku. Postup je následující. Nejdříve je potřeba rozložit podnikové činnosti do dílčích aktivit. Může se jednat například o objednávání materiálu, jeho příjem a výdej, dopravu, kontrolu kvality apod., přičemž se zaměřuje hlavně na oblasti, kde vznikají režijní náklady. Dále se řeší, jaké náklady tyto aktivity vyvolávají, a zkoumá se jejich nezbytnost. Vztahy vyvolávající vznik nákladů se označují jako cost drivers – počet objednávek, počet dodavatelů, počet zákazníků apod. Náklady zjištěné na aktivitu se alokují na výkony, resp. jednotlivé odběratele jako jednotkové náklady (Synek a kol., 2011).

Metoda ABC dává příležitost pro zmapování nevýznamných úkolů, nadbytečného vykazování a další. Změny v pracovních postupech v jedné funkci mohou vyústit ve významné úspory nákladů a času v jiné funkci (Doyle, 2006).

4.4.8 Kalkulace neúplných nákladů

Kalkulace neúplných (variabilních) nákladů vzešla z kritiky kalkulační úplných nákladů. Synek a kol. (2018) uvádí tyto kritické směry:

- 1. Tradiční způsob rozvrhování režijních nákladů podle přímých mezd či jiných přímých nákladů často nevyjadřuje souvislost mezi výrobními činiteli a náklady, které jsou jimi vyvolány. Rozvrhovací klíče většinou nemají moc společného se skutečným objemem režijních nákladů, které jednotlivé výrobky vyvolaly.*
- 2. Část režijních nákladů je spojena s činností podniku jako celku a nemá bezprostřední souvislost s jednotlivými druhy výrobků.*
- 3. Kalkulace úplných nákladů předpokládá znalost vyráběného množství jednotlivých druhů výrobku, jinak nelze stanovit podíl fixních režijních nákladů na výrobek a jejich rozdělení se musí odhadovat.*
- 4. Kalkulace úplných nákladů považuje za minimální hranici ceny výrobků jeho úplné vlastní náklady. Pokud vyjde cena nižší, je považován za nerentabilní i přesto, že uhrazují-li dosud vyráběné výrobky fixní náklady a další výrobek nevyvolá*

dodatečné fixní náklady, pak stačí, aby jeho cena byla vyšší než jeho variabilní náklady a výrobek přinese zisk.

Tento druh kalkulace rozpočítává náklady pouze na úrovni přímých, resp. variabilních nákladů. Nepracuje s režijními náklady, protože jejich část je spojena s činností podniku jako celku a nemá příčinnou souvislost s jednotlivými druhy výrobků (Procházková, Jelínková, 2018).

Kalkulace nerozpočítává fixní náklady na jednotlivé výkony, ale považuje je za skupinu nákladů spojenou s provozem celého podniku, které je nutné uhradit jednotlivými příspěvky na úhradu.

V tradičním pojetí v první fázi kvantifikuje příspěvky na úhradu fixních nákladů a tvorbu zisku jednotlivých výkonů. Příspěvek na úhradu je vypočten jako rozdíl jednotkové ceny výkonu a jeho variabilních nákladů. Ve druhé fázi jsou příspěvky sečteny a poté je vyjádřen celkový příspěvek na úhradu. Fixní náklady, s kterými se pracuje až ve třetí fázi, jsou odečteny od hodnoty celkového příspěvku na úhradu, čímž dojde k určení hospodářského výsledku podniku jako celku. Sleduje odděleně variabilní a fixní náklady, což rozšiřuje využitelnost tohoto typu kalkulace. Prodejní cena v tradičním pojetí byla sestavena z přímých a režijních nákladů a zisku. Hrubé rozpětí je v tomto případě označení pro rozdíl mezi cenou výkonu a jeho přímými náklady. Režijní náklady jsou v podniku zpravidla složeny z variabilní a fixní složky, zatímco v kalkulaci variabilních nákladů dochází k rozbití tradiční režie na variabilní složku, která je spolu s přímými náklady přiřazena variabilním nákladům, a fixní režii, jež se stává součástí fixních nákladů (Popesko, Papadaki, 2016).

Konkrétnímu výkonu jsou náklady přiřazeny až po rozlišení příčin jejich vzniku a odlišují se náklady variabilní, které jsou vyvolané konkrétním výkonem, a náklady fixní, vyvolané časem. Členění nákladů na přímé a nepřímé ustupuje do pozadí. Kalkulace variabilních nákladů poskytuje odpověď na otázku, jaký je přínos z prodeje výrobku. Přínos z prodeje se měří odečtením kalkulovaných variabilních nákladů od prodejní ceny výkonu, tedy pomocí marže výkonu. Kalkulační vzorec, který stanovuje marži, po odečtení kalkulovaných nákladů z prodejní ceny je tzv. retrográdní kalkulační vzorec. Rozdíl oproti tradičnímu kalkulačnímu vzorci je především v odlišném pohledu na položky kalkulace. Význam vytvořeného výkonu lze posoudit podle jeho přínosu k zisku, nikoliv podle nákladů, které byly vynaloženy a neustále se mění. Vzájemný vztah kalkulace nákladů a prodejní ceny není v konkurenčním prostředí součtový (plné náklady + zisk = cena),

nýbrž rozdílový. Výsledkem po úhradě variabilní je marže, která udává přínos výkonu k zisku firmy (Fibířová a kol., 2020).

Obrázek 4: Kalkulační vzorec oddělující fixní a variabilní náklady

CENY PO ÚPRAVÁCH
– Variabilní náklady výrobku
– přímé jednicové náklady
– variabilní režie
<hr/>
Marže (krycí příspěvek)
<hr/>
– Fixní náklady v průměru připadající na výrobek
<hr/>
ZISK v průměru připadající na výrobek

Zdroj: (Popesko, Papadaki, 2016)

5 Centrální depozitář cenných papírů a jeho postavení v rámci Burzy cenných papírů

Centrální depozitář cenných papírů, a. s. (CDCP) je stoprocentní dceřinou společností Burzy cenných papírů Praha, a. s.

5.1 Burza cenných papírů Praha, a. s.

Burza cenných papírů Praha, a. s., (dále jen „BCPP“) je jediným akcionářem CDCP. Jedná se o největšího a nejstaršího organizátora trhu s cennými papíry v České republice.

Její vznik se datuje už od dob Marie Terezie, za jejíž vlády vznikla v roce 1771 Vídeňská burza. Vznik hospodářské instituce, která podléhala státnímu doзору, vyžadoval povolení úřadů. Úspěch nastal až v roce 1871. Úpisem 29 870 zlatých od 398 zakladatelů byly zajištěny potřebné finance k založení a udržování burzy. První burzovní shromáždění a první burzovní obchody proběhly 17. dubna 1871 mezi 11:30 až 13:00. Období první republiky patřilo k nejúspěšnějším v historii pražské burzy. Toto období bylo přerušeno příchodem druhé světové války a burza přestala obchodovat na více než 60 let. Na jaře 1993 bylo i díky podpoře francouzské vlády a za pomoci burzy v Lyonu opět zahájeno obchodování na pražské burze. Z pronajatých prostor Na Můstku se přestěhovala do nově vybudovaného Burzovního paláce, který sídlí v Rybné ulici dodnes se základním kapitálem 100 721 280 Kč (Prague Stock Exchange, 2022).

5.1.1 Vztahy

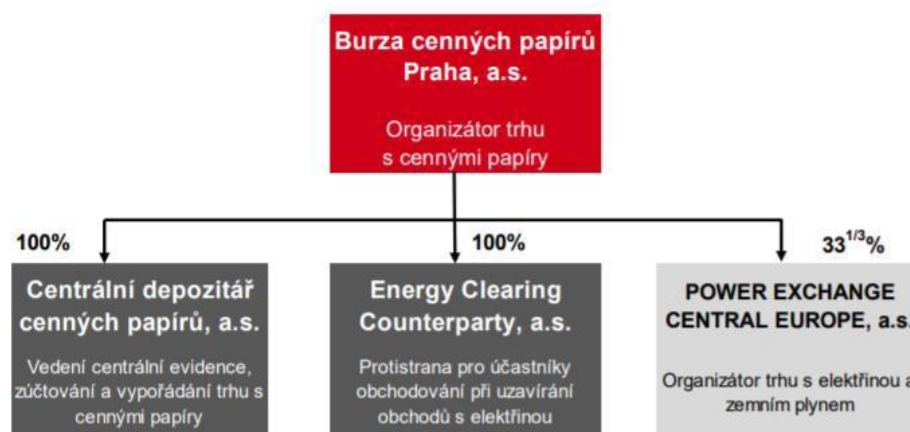
BCPP tvoří skupinu PX společně se svými dceřinými společnostmi. Tyto společnosti jsou:

- Energy Clearing Counterparty, a. s.
- Centrální depozitář cenných papírů, a. s.

Energy Clearing Counterparty, a. s., byla zapsána do obchodního rejstříku dne 6. srpna 2008 a jejím předmětem podnikání je vypořádání obchodu s elektřinou a plynem, uzavřeného na POWER EXCHANGE CENTRAL EUROPE, a. s.

Dne 8. ledna 2007 byla sepsána zakladatelská smlouva o založení Energetické burzy Praha, která byla v červenci 2009 přeměněna na akciovou společnost POWER EXCHANGE CENTRAL EUROPE, a. s. (PXE). Tato společnost úzce spolupracuje se skupinou PX a je vlastněná burzou z jedné třetiny. Jedná se o obchodní platformu pro obchodování s elektřinou a zemním plynem.

Obrázek 5: Struktura skupiny BCPP k 31. 12. 2020

Zdroj: (Výroční zpráva BCPP, 2021)

Majoritním akcionářem BCPP je Vídeňská burza cenných papírů – Wiener Börse. Tato společnost je ovládající osobou pražské burzy. Výše podílu činí 99,54 % a ovládání je vykonáváno prostřednictvím podílu na hlasovacích právech ve smyslu § 75 odst. 1 a 2 zákona o obchodních korporacích č. 90/2012 Sb.

BCPP je členem Federace evropských burz a je zařazena americkou Komisí pro cenné papíry a burzy do prestižního seznamu burz bezpečných pro investory.

5.1.2 Charakteristika podnikatelské činnosti

Hlavním předmětem činnosti je organizování obchodu s investičními nástroji v souladu s obecně závaznými právními předpisy, burzovním řádem a burzovními pravidly na určeném místě a ve stanovenou dobu prostřednictvím oprávněných osob.

Dalšími činnostmi je poskytování služeb, které spočívají v poskytování informací o cenných papírech, provádění poradenských činností či publikování výsledků burzovních obchodů.

K uzavírání obchodů jsou oprávněni členové burzy a ze zákona o podnikání na kapitálovém trhu též Česká národní banka a Česká republika, jednající přes Ministerstvo financí.

BCPP nabízí několik trhů na obchodování s akciami, které jsou vhodné pro různé typy společností. Jde o:

- Prime – regulovaný trh určený pro nejlepší a nejprestižnější české a zahraniční akcie;
- Standart – regulovaný trh určen pro velké a prestižní české a zahraniční akcie;
- Free – regulovaný trh roven zákonům kapitálového trhu;
- Start – regulaci udává pouze burza bez další kontroly a je určen pro rozvoj menších společností (Prague Stock Exchange, 2022).

Oficiálním cenovým indexem je **Index PX** s váženým poměrem nejlikvidnějších akcií počítaný v reálném čase. Báze indexu se aktualizuje každé čtvrtletí v zájmu udržení kvality a stability.

Na burze se obchoduje s akciami, dluhopisy, strukturovanými produkty a investičními fondy.

- Dluhopis – Emitent vydávající dluhopis má závazek vůči věřiteli, který jej koupil za své peněžní prostředky. Povinností emitenta je splatit dlužnou částku věřiteli a též průběžně platit úroky.
- Akcie – Akcionáři držící akcie mají právo na dividendu, což je zisk společnosti. Pojí se s tím také hlasovací práva, kterými se podílí na řízení společnosti, a podíl na likvidačním zůstatku firmy.
- Strukturované produkty – Investiční nástroje derivátového typu. Podstatou je forma termínového obchodu, což znamená, že dochází k určitému zpoždění mezi sjednáním a plněním obchodu.
- Investiční fondy – Umožňují společné investování více investorům, které poskytují peněžní prostředky (peníze.cz).

Tabulka 2: Objem obchodů akcií a dluhopisů za období 2014–2020 v mld. Kč

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Akcie	153,49	167,9	168,03	138,78	142,55	108,78	125,31
Dluhopisy	8,23	5,10	4,15	6,21	9,27	11,92	8,64

Zdroj: (autor dle Výroční zprávy CDCP, 2014–2021)

5.1.3 Dosahované hospodářské výsledky

Z tabulky 3 a grafu 1 lze vidět, že BCPP je po celé sledované období v zisku. Nejnižší zisk byl v roce 2017, kdy zaznamenal oproti roku 2016 pokles o 74,79 %. Pokles byl způsoben finančním výsledkem hospodaření, který činil –395 tis. Kč, a byl ovlivněn dceřinou společností burzy, konkrétně CDCP, který nevyplácel podíly na zisku, ale navyšoval vlastní kapitál v rámci licenčního řízení podle evropského nařízení upravujícího činnost centrálních depozitářů.

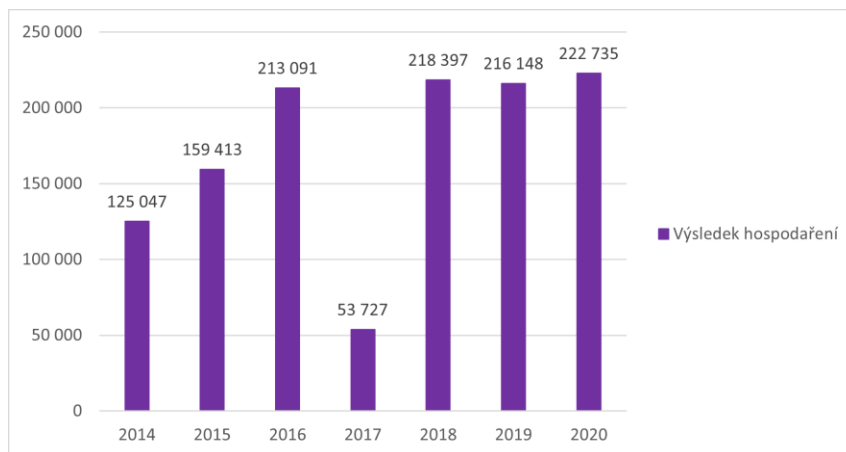
Licenci udělila Česká národní banka a tím získává CDCP osvědčení, že splňuje veškerá pravidla a standardy, které vyžaduje evropská legislativa. Splnění těchto pravidel znamená i posílení důvěry a spolehlivosti služeb, které nabízí Centrální depozitář, a také umožňuje jednodušší spolupráci mezi ostatními depozitáři v Evropě.

Tabulka 3: Výsledky hospodaření BCPP za účetní období po zdanění v letech 2014–2020 v tis. Kč

Rok	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Výsledek hospodaření	125 047	159 413	213 091	53 727	218 397	216 148	222 735

Zdroj: (autor dle VZZ BCPP, 2014–2021)

Graf 1: Výsledky hospodaření za účetní období po zdanění v letech 2014–2020 v tis. Kč

Zdroj: (autor dle VZZ BCPP, 2014–2021)

5.2 Centrální depozitář cenných papírů, a. s.

Je subjekt, který je schválený Českou národní bankou podle evropského nařízení o činnosti centrálních depozitářů.

CDCP jako instituce kapitálového trhu funguje již od roku 1993. V roce 1993 byl založen Burzovní registr cenných papírů a v roce 1996 se přetransformoval na akciovou společnost UNIVYC. Česká národní banka rozhodla ve správním řízení o udělení povolení k činnosti centrálního depozitáře cenných papírů. Dne 26. srpna 2009 došlo ke změně názvu obchodní firmy na Centrální depozitář cenných papírů, a. s. Činnost byla zahájena 2. července 2010, kdy byl úspěšně dokončen převod evidencí zaknihovaných cenných papírů ze Střediska cenných papírů, což byla státní instituce. Jak již bylo zmíněno, v roce 2018 byl centrální depozitář licencován podle evropského nařízení o činnosti centrálních depozitářů a je členem Evropské asociace centrálních depozitářů cenných papírů.

Základní kapitál CDCP činí 100 000 000 Kč a má stejné sídlo jako BCPP na Praze 1. Jediným akcionářem je BCPP s podílem 100 % (Centrální depozitář cenných papírů, 2021).

5.2.1 Charakter podnikatelské činnosti

Základní činnost centrálního depozitáře spočívá ve **vedení evidence** zaknihovaných cenných papírů. V centrální evidenci jsou zaznamenány zaknihované cenné papíry vydané v České republice. Vede i samostatnou evidenci, v níž jsou evidovány zejména zahraniční cenné papíry, listinné cenné papíry, sběrné dluhopisy. Též zajišťuje finanční **vypořádání** burzovních i mimoburzovních obchodů s cennými papíry uzavřených na BCPP.

Vypořádání zahrnuje dvě operace, jimiž jsou:

- Převod peněžních prostředků (peněžní vypořádání);
- Převod cenných papírů (vypořádání na straně cenných papírů).

Peněžní vypořádání je převod peněz od kupujícího k prodávajícímu. Vypořádáním na straně cenných papírů se rozumí převod cenných papírů od prodávajícího k nakupujícímu.

Další činností je přidělování označení ISIN, což je mezinárodní identifikační číslo přidělené cennému papíru za účelem obchodování. Emitentům, kteří mají zájem o zaknihování, poskytuje informace a podporu v průběhu celého procesu. Provozuje také služby, jako jsou např. vyplácení výnosů z cenných papírů, zajištění půjčování tuzemských i zahraničních cenných papírů.

Tabulka 4: Vedení evidencí k 31. 12. 2020

	Akcie	Dluhopisy	Ostatní	Celkem
Počet emisí	3 081	807	186	4 074

Zdroj: (autor dle Výroční zprávy CDCP, 2021)

Tabulka 5: Vypořádávání k 31. 12. 2020

	Vypořádané burzovní obchody	Vypořádané mimoburzovní obchody
Počet (ks)	957 641	146 462
Objem (mil. Kč)	134 478,61	4 897 738,16

Zdroj: (autor dle Výroční zprávy CDCP, 2021)

Mezi další činnosti centrálního depozitáře se řadí služby pro státní správu. Jedná se o poskytování informací státu a jeho zaměstnancům. Uživatelé z oblasti státní správy jsou především notáři, soudy a státní zastupitelství, insolvenční správci atd. Může jít například o informace pro notáře týkající se dědictví, změnové výpisy z účtu majitele nebo informace k emisím.

Služby jsou většinou poskytovány ihned prostřednictvím online aplikace. Úhrada za tyto služby je upravená vyhláškou Ministerstva financí č. 212/2010 Sb., kdy poskytované služby jsou hrazeny pouze do výše vynaložených věcných nákladů. Stát prodal centrálnímu depozitáři činnost Střediska cenných papírů v části vedení evidence cenných papírů v roce 2010. Věcně vynaložené náklady definuje vyhláška takto: „*Věcné náklady ve smyslu nákladů vynaložených ve věci samé zahrnují tedy jak náklady materiální, přičemž se zde míní majetkové hodnoty (hardware, software, ale též energie a kancelářské potřeby jako papír, toner aj.), tak náklady osobní – člověkohodiny použité na zodpovězení dotazu.*“

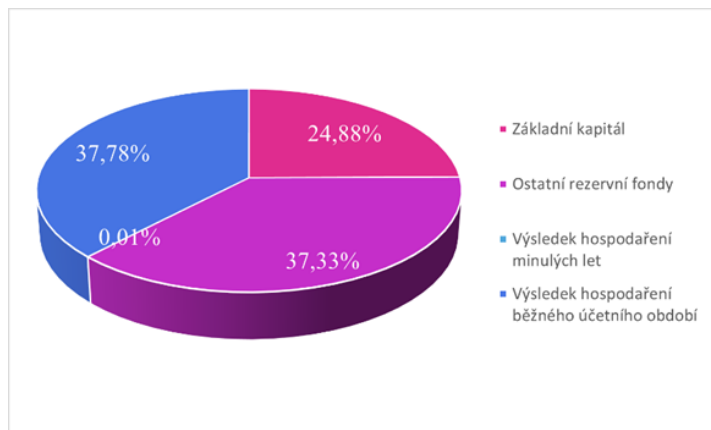
5.2.2 Vybavenost kapitálem

Vlastní kapitál je součástí pasiv, což jsou zdroje, ze kterých podnik získal aktiva. K 31. 12. 2020 byla celková pasiva 492 082 tis. Kč. Ty jsou tvořena vlastním kapitálem, cizím kapitálem a časovým rozlišením. Cizí kapitál činil 81 050 tis. Kč tj. 16,47 % z celkových pasiv, a časové rozlišení 9 172 tis. Kč tj. 1,86 %.

Vlastní kapitál k 31. 12. 2020 byl 401 860 tis. Kč, z celkových pasiv tak tvoří 81,67 %. Skládá se ze základního kapitálu ve výši 100 000 tis. Kč, další složkou jsou fondy ze zisku, konkrétně ostatní rezervní fondy, které vykazují hodnotu 150 000 tis. Kč.

Součástí vlastního kapitálu je i výsledek hospodaření minulých let, což je nerozdělený zisk, který má hodnotu 46 tis. Kč. Poslední složka je výsledek hospodaření běžného účetního období ve výši 151 815 tis. Kč.

Graf 2: Struktura vlastního kapitálu k 31. 12. 2020

Zdroj: (autor dle rozvahy CDCP, 2021)

O zisku rozhoduje valná hromada, která je složená z akcionářů. Jediným akcionářem je Burza cenných papírů Praha, a. s. Dne 20. května 2020 bylo rozhodnuto o výplatě podílu na zisku (dividenda) z roku 2019 ve výši 1 219 Kč na 1 akcii. Celkem bylo vyplaceno 121 900 tis. Kč.

V roce 2020 společnost plánuje zisk využít ke zvýšení vlastního kapitálu a zbývající část vyplatit jako podíl na zisku. Zvyšování vlastního kapitálu je k účelům udržení získané licence. Ta požaduje kapitálovou přiměřenost, což je vybavenost společnosti vlastními zdroji ve vztahu k rizikové struktuře aktiv a depozitáři ji udává Česká národní banka.

5.2.3 Dosahované hospodářské výsledky

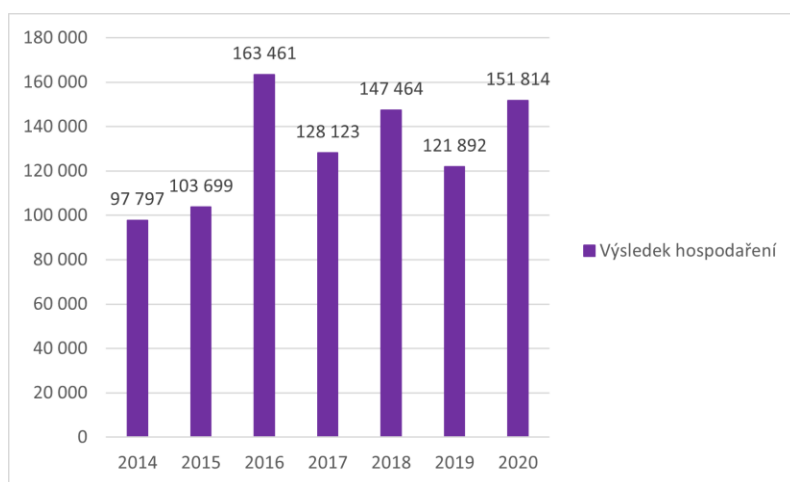
Z grafu 2 lze vidět, že největší nárůst byl mezi lety 2015–2016. Výsledek hospodaření v roce 2016 byl oproti roku 2015 větší o 59 762 tis. Kč, v procentech nárůst o 57,63 %. Významně se na tom podílel zisk z prodeje podílu společnosti POWER EXCHANGE CENTRAL EUROPE, a.s. CDCP vlastnil tuto společnost z 1/3 a celý tento podíl prodal ve výši za 2,2 mil. EUR. V roce 2016 byl též zvýšený zájem nových akciových a dluhopisových emisí a s nimi spojené jejich vedení v centrální evidenci. Emise cenných papírů je počet cenných papírů, které společnost (emitent) vydává v nominální hodnotě.

Tabulka 6: Výsledky hospodaření za účetní období po zdanění v letech 2014–2020 v tis. Kč

Rok	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Výsledek hospodaření	97 797	103 699	163 461	128 123	147 464	121 892	151 814

Zdroj: (autor dle VZZ CDCP, 2021)

Graf 3: Výsledek hospodaření po zdanění za účetní období v letech 2014–2020 v tis. Kč

Zdroj: (autor dle VZZ CDCP, 2014–2021)

6 Analýza nákladů

6.1 Analýza vývoje nákladů

Náklady centrálního depozitáře jsou až na určité odchylky v roce 2015 a 2017 rostoucího charakteru.

V roce 2015 byl zaznamenán pokles celkových nákladů v hodnotě 24 407 tis. Kč, což je 9,22 %. To bylo ovlivněno náklady na služby, které byly o 17 701 tis. Kč nižší, než v roce 2014. Relativní změna je tedy 13,8 %. Pokles nastal i u odpisů, jenž činil 7 255 tis. Kč, tj. 20 %.

V roce 2017 byly náklady oproti roku 2016 nižší o 619 tis. Kč. To bylo způsobeno náklady vynaloženými na prodané podíly. V roce 2016 prodával CDCP podíl ve společnosti PXE. Tyto náklady činily 10 000 tis. Kč.

Nejvyšší nárůst byl zaznamenán v období 2019–2020, kdy byl meziroční vzrůst 73 055 tis. Kč, tj. 25,7 %. Bylo to především spojeno s nárůstem nákladů na služby, konkrétně na služby burzy. Mezi depozitářem a burzou se uplatňují tzv. převodní ceny, které se používají při obchodování mezi dvěma navzájem propojenými subjekty. Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD) uvádí, že transakce mezi sdruženými podniky by neměly být zkresleny zvláštním vztahem. Problematika převodních cen je řešena v zákonu č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, v platném znění, v ustanovení § 23 odst. 7.

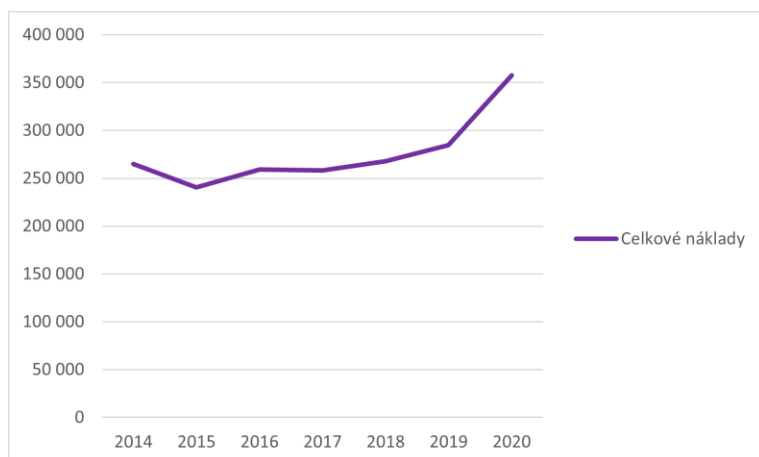
Podrobněji jsou náklady uvedeny v tabulce 7 a následně pro lepší přehled v grafu 4. Náklady jsou pro tento účel sledovány v letech 2014–2020.

Tabulka 7: Celkové náklady za období 2014–2020 v tis. Kč

Rok	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Celkové náklady	264 793	240 386	259 050	258 431	267 766	284 575	357 630

Zdroj: (autor dle VZZ CDCP, 2014–2021)

Graf 4: Vývoj celkových nákladů za období 2014–2020 v tis. Kč

Zdroj: (autor dle VZZ CDCP, 2014–2021)

6.2 Analýza struktury nákladů centrálního depozitáře a nákladů na odbor státní správy

6.2.1 Struktura nákladů Centrálního depozitáře

Na celkových nákladech Centrálního depozitáře se nejvíce podílí výkonová spotřeba, jež je součástí provozních nákladů. Výkonová spotřeba obsahuje náklady na spotřebovaný materiál, energie a služby. V letech 2014–2020 se její podíl na celkových nákladech pohybuje v rozmezí 43–50 %. Většinu výkonové spotřeby pokrývají náklady na služby. Za sledované období byl tento podíl v rozmezí 98–99 %. To vypovídá o tom, že se jedná o podnik nevýrobního charakteru. Na nákladech na služby se značně podílí služby od burzy.

Tabulka 8: Náklady na služby od burzy v tis. Kč a jejich podíl na celkových nákladech na služby

Rok	Náklady na služby celkem	Náklady na služby – burza	Podíl v %
2014	128 602	78 763	61,24 %
2015	110 901	79 277	71,48 %
2016	111 845	84 076	75,17 %
2017	117 840	88 516	75,12 %
2018	119 756	90 855	75,87 %
2019	136 607	106 360	77,86 %
2020	177 841	146 726	82,5 %

Zdroj: (autor dle výroční zprávy CDCP, 2014–2021)

Burza poskytuje služby zajišťující chod centrálního depozitáře. Ve výroční zprávě jsou uvedeny:

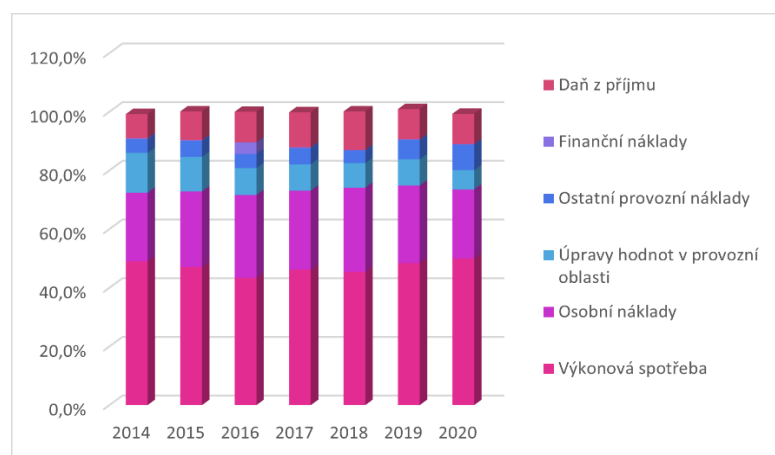
- Technické podpory IT za vypořádání;
- Technické podpory IT za komunikační napojení účastníků;
- Technické podpory IT pro účely vedení evidence;
- Nájemné, telefony, hygienický servis;
- On-line datové spojení.

Zbylé náklady na služby centrálního depozitáře jsou ostatní služby, jež zajišťují chod podniku.

Další provozní náklady, jež se podstatně podílí na celkových nákladech, jsou osobní náklady. Ve sledovaném období se pohybují v rozmezí 23–28 %. Jejich výše je mimo jiné ovlivněna odměnami zaměstnancům, které vychází ze mzdového řádu. Odpisy dlouhodobého majetku se v roce 2014 podílely na celkových nákladech z 13,6 % a v roce 2015 z 11,8 %. Po zbylé sledované období pak hodnota nepřesáhla 10 %. Podíl ostatních provozních nákladů byl nejvyšší v roce 2020 ve výši 8,7 %. Oproti roku 2019 vzrostly o 2 %. Bylo to způsobeno náklady souvisejícími s tvorbou rezerv a komplexních nákladů příštích období.

Finanční náklady mají na celkových nákladech velice malý podíl. Téměř za celé sledované období nepřekročily 1 %. Výjimkou byl rok 2016, kdy byl podíl 4 %. Důvodem byly náklady vynaložené na prodané podíly. Poslední položkou je daň z příjmu. Ta je ovlivněna výší hospodářského výsledku v daném roce. Ve sledovaném období se pohybuje v rozmezí 8–13 %. Přehled podílů zmíněných nákladů je uveden v grafu 5.

Graf 5: Vyjádření struktury nákladů v letech 2014–2020 v %

Zdroj: (autor dle VZZ CDCP, 2014–2021)

6.2.2 Analýza struktury nákladů odboru státní správy

Centrální depozitář je rozdělen do oborů, jež se věnují určitým činnostem. Následující analýza se věnuje nákladům, jež byly dle odborného odhadu přiřazeny odboru státní správy. Jsou to jak náklady přímé, tak nepřímé.

Celkové náklady na tento odbor jsou náklady provozní. Jejich hodnota je uvedena v tabulce 9.

Tabulka 9: Celkové náklady na odbor státní správy v období 2015–2020 v Kč

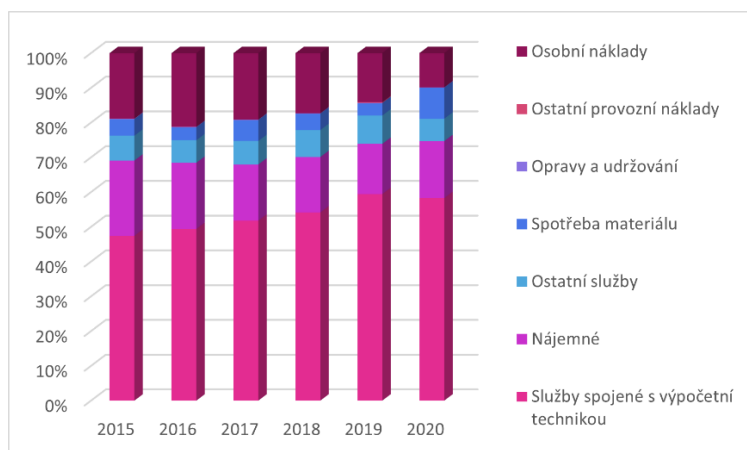
Rok	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Celkové náklady	29 482 895	31 086 896	32 009 322	32 037 894	32 081 347	36 736 447

Zdroj: (autor dle interních informací CDCP)

Největší podíl na nich mají služby spojené s výpočetní technikou. Ve sledovaném období byl nejvyšší v roce 2019, kdy dosáhl 60 %. V roce 2015 byl nejnižší v hodnotě 48,58 %. V ostatních letech se pohyboval v rozmezí 50–56 %. Další významnou položkou jsou náklady na nájemné. Ty se ve sledovaném období pohybovaly okolo 14–20 %. Ostatní služby se podílely v rozmezí 6–8 %. Další provozní náklady jsou spojeny se spotřebou materiálu. Největší byl podíl v roce 2020, kdy činil 8,6 %, nicméně v ostatních letech se pohybovaly kolem 4–5 %. Následující skupiny jsou náklady na opravy a udržování a ostatní provozní náklady. Ani jedna ze skupin nepřesahuje podíl 1 %.

Osobní náklady, které jsou přímými náklady odboru, tvoří podstatnou část celkových nákladů. Nejvyšší podíl, jenž činil 21,6 %, byl v roce 2016. To bylo způsobeno vyšším počtem zaměstnanců. V roce 2020 byl podíl nejnižší ve výši 9,5 %. V ostatních období se pohybovaly v rozmezí 14–19 %. Přehled struktury nákladů je uveden v následujícím grafu 6.

Graf 6: Vyjádření struktury nákladů na odbor státní správy v letech 2015–2020 v %

Zdroj: (autor dle interních informací CDCP, 2015–2021)

6.3 Analýza kalkulace nákladů

Jak již bylo zmíněno, depozitář vyčíslil náklady, které jsou spojeny se státní správou. Nicméně i ty obsahují náklady režijní, jež se na základě výpočtu alokují na odbor státní správy.

První skupinou režijních nákladů, jež se rozpočítává na odbor, jsou náklady IT. Jedná se o náklady související s výpočetní technikou.

Tabulka 10: Struktura technických nákladů v roce 2020

Rok	2020
Služby spojené s výpočetní technikou	18 499 994
Celkem	18 499 994

Zdroj: (autor dle interních informací CDCP)

Služby spojené s výpočetní technikou jsou specifické služby společnosti poskytující jí podporu, na nich jsou provozovány systémy Centrálního depozitáře. Výše této podpory byla určena odborným odhadem, který stanovil 75 % pro provoz registrů Centrálního depozitáře a 25 % pro tzv. odbor služeb emitentům a odbor, jenž se věnuje státní správě. Pro alokaci zmíněných 25 % byl zvolen počet zaměstnanců odboru služeb emitentům a odboru poskytování služeb státní správě v jednotkách FTE.

CDCP pracuje s jednotkou FTE. Jedná se o ekvivalent plného pracovního úvazku (FTE – full time equivalent) a počítá se jako počet odpracovaných hodin za určité období vydělený počtem hodin, které by za stejné období odpracoval jeden pracovník na plný úvazek. Ekvivalent se používá pro výpočet celkové pracovní síly a umožňuje porovnávat spotřebu lidské práce podniku, zaměstnávající lidi na částečné úvazky.

Vzorec, dle kterého se technické náklady rozpočítají na státní správu, zahrnuje počet zaměstnanců v jednotkách FTE. Zde je potřeba vědět, že počet zaměstnanců věnující se státní správě činí 3,63 FTE a počet zaměstnanců v odboru poskytujícím služby emitentům je 8,29 FTE.

Výpočet je následující:

$$18\,499\,994 * 0,25 * (3,63 / (3,63+8,29)) = \mathbf{1\,408\,452}$$

To znamená, že kalkulované náklady IT na státní správu činí 1 408 452 Kč.

Další skupinou jsou zbylé režijní náklady.

Tabulka 11: Struktura dalších provozních nákladů v roce 2020 v Kč

Rok	2020
Spotřeba materiálu	2 817 668
Opravy a udržování	43 316
Nájemné	5 201 888
Ostatní služby	2 055 570
Odpisy dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku	4 988 642
Celkem	15 107 084

Zdroj: (autor dle interních informací CDCP)

U rozpočítávání provozních nákladů na odborovou režii je třeba znát jak počet zaměstnanců státní správy, tak celkový počet zaměstnanců centrálního depozitáře, jenž je 45,58 FTE. Výpočet je následující:

$$15\,107\,084 / 45,48 * 3,63 = \mathbf{1\,205\,783}$$

Odborová režie na státní správu je 1 205 783 Kč.

Osobní náklady jsou náklady přímé a jejich hodnota je 3 129 369 Kč.

Dalším krokem je alokace a kalkulace nákladů na služby, jež odbor státní správy poskytuje. Tyto služby jsou rozděleny do 4 skupin. Jedná se o:

- údaje poskytované prostřednictvím softwaru,
- údaje poskytované na základě strukturovaného dotazu,
- údaje poskytované na základě nestrukturovaného dotazu,
- složitě zpracovatelné dotazy.

Údaje poskytované prostřednictvím softwaru jsou automaticky zpracovány. Informace jsou poskytovány okamžitě pomocí aplikace, do níž mají její členové přístup. Strukturovaný dotaz má formu formuláře. Nestrukturovaný dotaz je v jakákoliv jiné podobě, než je formulář, např. e-mail. Složitě zpracovatelné dotazy jsou nestrukturované dotazy s jistými specifiky. Jak již vyplývá z názvu, jsou tyto informace složitější na vyhledávání v evidenci a časově náročnější.

Osobní náklady se alokují pomocí tzv. časové pracnosti pracovníků. Vychází se zde z počtu hodin, které jsou potřeba na zpracování určitého dotazu. Počet hodin potřebných na jeden dotaz vychází z odborného odhadu CDCP. Počet hodin na dotazy za měsíc je vypočten jako násobek počtu dotazů a počtu hodin na dotaz.

Tabulka 12: Alokace osobních nákladů

	Počet dotazů	Počet hodin/dotaz	Počet hodin/dotazy celkem	Osobní náklady v %
Software	27 637	0,017	469,83	32,5 %
Strukturované	4 074	0,167	680,36	47,1 %
Nestrukturované	874	0,333	291,04	20,1 %
Složitě	2	2,000	4	0,3 %
Celkové hodnoty	32 587	x	1 445,23	100 %

Zdroj: (autor dle interního dokumentu CDCP)

Pro přiřazení technických nákladů s odpisy se používá tzv. systémová časová pracnost. Ta se vypočítá jako podíl počtu dotazů na konkrétní službu s celkovým počtem dotazů.

Tabulka 13: Alokace technických nákladů

	Technické náklady v %
Software	84,8 %
Strukturovaný	12,5 %
Nestrukturovaný	2,6 %
Složité	0,1 %

Zdroj: (autor dle interních informací CDCP)

Alokace zbývajících provozních nákladů se spočítá jako podíl. Sloupec součtu nákladů na konkrétní službu se vypočítá jako suma osobních nákladů a nákladů souvisejících s technickou podporou na konkrétní službu. V dalším kroku se vydělí součet nákladů na konkrétní službu součtem celkových osobních nákladů a technických nákladů, který činí 4 537 821 Kč.

Tabulka 14: Alokace zbylých provozních nákladů

	Součet nákladů na konkrétní službu (Kč)	Odborové náklady v %
Software	2 211 412	48,7 %
Strukturovaný	1 649 990	36,4 %
Nestrukturovaný	665 623	14,7 %
Složité	10 796	0,2 %

Zdroj: (autor dle interních informací CDCP)

Kalkulované náklady na službu představují celkové náklady připadající na konkrétní službu děleno počtem dotazů za jeden rok. Kalkulace je bez zisku, protože úhrada za tyto služby je vázaná vyhláškou, jež je zmíněna v podkapitole 5.2.1

Tabulka 15: Kalkulace nákladů na služby v Kč

	Software	Strukturovaný	Nestrukturovaný	Složité
Náklady osobní	37	362	719	4 694
Náklady technické	43	43	42	704
Náklady odborové	21	108	203	1 206
Kalkulovaná cena	101	513	964	6 604

Zdroj: (autor dle interních informací CDCP)

Vzhledem ke složitosti alokace a kalkulace nákladů, je náročné určit rozvrhovou základnu nepřímých nákladů. Centrální depozitář při kalkulaci nákladů na odbor státní správy využívá k výpočtu především počet zaměstnanců. Pro alokaci nákladů na služby pracuje s časovou náročností a počtem dotazů. Kalkulace nákladů na konkrétní služby spočívá v prostém dělení mezi náklady a počtem dotazů.

Není mnoho možností pro volbu rozvrhové základny při alokaci nákladů na služby. Lze vycházet buď z počtu hodin nebo z počtu dotazů.

Avšak kalkulace nákladů nájemného na odbor lze rozpočítat dle toho, kolik prostoru odbor státní správy zaujímá. Celkové nájemné činí 5 201 888 Kč a dle interních informací je celková plocha depozitáře 880,09 m². Odbor věnující se státní správě zaujímá 72,69 m². V tom případě náklady na plochu odboru lze kalkulovat ve výši 429 641,51 Kč.

Tyto náklady je možné rozdělit na konkrétní služby dle rozvrhové základny. Za rozvrhovou základnu lze určit počet hodin, které jsou potřeba na zpracování dotazů a vychází z odborného odhadu centrálního depozitáře.

Tabulka 16: Celkový počet hodin na služby

	Počet hodin/1 dotaz	Počet dotazů	Celkem
Software	0,017	27 637	460,6167
Strukturovaný	0,167	4 074	679
Nestrukturovaný	0,333	874	291,3
Složité	2,000	2	4
Celkem	2,517	32 587	1 435

Zdroj: autor dle interních informací CDCP

Pro výpočet sazby nepřímých nákladů bude použit vzorec z teoretické části práce.

Sazba nepřímých nákladů = nepřímé náklady / rozvrhová základna (vyjádřena naturálně)

Lze tedy dosadit:

$$\text{Sazba nepřímých nákladů} = 429\,641,51/1435,$$

$$\text{Sazba nepřímých nákladů} = 299,4$$

Tato sazba se poté vynásobí počtem hodin na 1 dotaz a budou rozpočítány na jednotlivé služby.

Zároveň se zbylé provozní náklady sníží, protože se do nich nezapočítává nájemné. Jejich hodnota klesne z původních 1 205 783 Kč na 790 590 Kč.

V tabulce 17 je zobrazena kalkulace dle zvolené rozvrhové základny, červené hodnoty znamenají změnu od původní kalkulace.

Tabulka 17: Kalkulace nákladů dle zvolené rozvrhové základny v Kč

	Software	Strukturovaný	Nestrukturovaný	Složité
Náklady osobní	37	362	719	4 694
Náklady technické	43	43	42	704
Náklady odborové	14	71	132	790
Nájemné	5	50	100	699
Kalkulovaná cena	99	526	993	6 887

Zdroj: (autor dle interních informací CDCP)

Od původní kalkulace se oddělením nájemného, které se alokovalo dle rozlohy plochy, zbylé odborové náklady zmenšily. Nicméně oddělené náklady na nájemné způsobily, že se kalkulované ceny až na jednu odchylku zvýšily. Odchylka byla v případě služby, která je poskytována prostřednictvím softwaru.

Způsob rozvržení nákladu nájemného na služby se dle této zvolené rozvrhové nedá považovat za efektivní vzhledem k vyšším hodnotám. Avšak pokud by byla použita rozvrhová základna, kterou depozitář používá pro rozvržení technických nákladů, výsledná kalkulace by mohla být považována za efektivní. To znamená, že se náklady na nájemné rozpočítají dle počtu dotazů.

Tabulka 18: Kalkulace dle zvolené rozvrhové základny v Kč

	Software	Strukturovaný	Nestrukturovaný	Složité
Osobní náklady	37	362	719	4 694
Technické náklady	43	43	42	704
Odborové náklady	14	71	132	790
Nájemné	13	13	13	215
Kalkulovaná cena	107	489	906	6 403

Zdroj: (autor dle interních informací CDCP)

Při této kalkulaci se kalkulovaná cena na služby poskytované softwarem zvýšila o 6 Kč, pravděpodobně to souvisí s rozdílnou kalkulací nákladů nájemného na odbor státní správy. Avšak ostatní služby zaznamenaly pokles. Největší byl u složitého dotazu v hodnotě 201 Kč. Nájemné je lépe vyjádřeno díky příčinné souvislosti s rozsahem plochy a náklady na jednotlivé výkony se snížily.

7 Závěr

Centrální depozitář cenných papírů, a. s., je dceřiná společnost Burzy cenných papírů Praha, a. s, která je jejím jediným akcionářem se stoprocentním podílem. Vznikl v roce 1993 pod názvem Burzovní registr cenných papírů. Změna názvu na Centrální depozitář cenných papírů přišla s rozšířením činnosti podniku o evidenci. Základní kapitál činí 100 000 000 Kč a má stejné sídlo jako jeho mateřská společnost. Rozdílem mezi těmito společnostmi je v předmětu činností. Burza organizuje obchod s cennými papíry a depozitář zajišťuje mimo jiné vypořádávání obchodů a evidenci cenných papírů.

Výsledky hospodaření burzy byly po celé sledované období v zisku, avšak v roce 2017 byl zaznamenán výrazný pokles o 74,79 %. Důvodem bylo, že Centrální depozitář nevyplatil burze podíly na zisku, protože navyšoval základní kapitál. Depozitář byl také po celou dobu sledovaného období v zisku. Nejvyšší nárůst byl zaznamenán v roce 2016, a to o 67,63 % z důvodu prodeje podílu společnosti, kterou do zmíněného roku vlastnil.

Analýza vývoje nákladů Centrálního depozitáře jako celku odhalila až na určité odchylky rostoucí charakter. Nejvyšší nárůst nastal v roce 2020, kdy meziročně vzrostl o 25,7 %. Hlavním důvodem je nárůst nákladů, které poskytuje burza Centrálnímu depozitáři. To je spojeno s problematikou převodních cen, které jsou používány při obchodování mezi dvěma propojenými subjekty.

Analýza struktury nákladů je rozdělena na dvě podkapitoly. V první se struktura věnuje depozitáři jako celku. Nejvíce se na nákladech podílí výkonová spotřeba, zahrnující náklady na služby, které pokrývají většinu výkonové spotřeby, konkrétně v rozmezí 98–99 %. Ty zahrnují z velké části náklady na služby, které poskytuje burza Centrálnímu depozitáři. Podíl výkonové spotřeby se na celkových nákladech pohybuje ve sledovaném období na 43–50 %. Další významnou položkou jsou náklady osobní v rozmezí 23–28 %. Minimální podíl mají finanční náklady.

Druhá podkapitola je zaměřena na strukturu nákladů odboru věnující se státní správě. Na základě interních dokumentů byla provedena analýza struktury a kalkulace. Odbor státní správy má pouze provozní náklady. Nejvyšší podíl má skupina nákladů na služby spojené s výpočetní technikou, a to v rozpětí 50–56 %. Druhou skupinou jsou náklady na nájemné 15–20 %. Osobní náklady se až na určité odchylky pohybovaly ve sledovaném období mezi 14–19 %.

Jak již bylo zmíněno výše, byla provedena analýza kalkulace nákladů odboru státní správy. Tento odbor je vázán vyhláškou, která říká, že výkony budou uhrazeny pouze v nákladové ceně bez zisku.

Režijní náklady se alokují na 4 služby. Jedná se o poskytování informací prostřednictvím softwaru, strukturovaného dotazu, nestruturovaného dotazu a složitěho dotazu. Software dotaz je zautomatizovaný proces, při kterém je služba poskytnuta téměř okamžitě. Strukturovaný dotaz je podán pomocí formuláře a nestruturovaný představuje jakoukoliv jinou cestu, například e-mail. Složité dotazy jsou informace složitější na dohledání a časově nejnáročnější.

Osobní náklady jsou rozvrhovány pomocí počtu hodin, pro technické náklady se používá počet dotazů. Zbylé provozní náklady pracují se součtem osobních a technických nákladů na konkrétní službu, které se následně vydělí celkovým součtem osobních a technických nákladů. Pro software je stanovena kalkulovaná cena 101 Kč/dotaz, strukturovaný dotaz 513 Kč/dotaz, nestruturovaný dotaz 964 Kč/dotaz a složitý dotaz 6 604 Kč/dotaz.

V poslední části práce je návrh alokace nákladů nájemného na odbor státní správy podle m². Tyto náklady jsou poté přiřazeny výkonům dle vzorce, jenž byl uveden v teoretické části práce. Jako rozvrhová základna byl použit počet hodin. Výsledkem byly vyšší kalkulované ceny než v původní kalkulaci. Avšak při druhém pokusu byl použit přístup, jakým se alokují technické náklady pomocí počtu dotazů. Tato kalkulace vykazovala nižší náklady na výkon než ta původní.

Výjimkou byl software dotaz, jenž byl o 6 Kč vyšší. Nicméně ostatní kalkulované ceny byly nižší. Složitý dotaz poklesl až o 201 Kč, nestruturovaný o 58 Kč a strukturovaný o 24 Kč. Na závěr lze říct, že kalkulace nákladů depozitáře je efektivní. Návrh jiného možného přístupu je alokace nájemného na odbor dle plochy. Zde je příčinná souvislost, a proto jsou náklady přiřazeny ve skutečné výši.

8 Seznam použitých zdrojů

Bibliografické zdroje

- FIBÍROVÁ, Jana a kol., 2020. *Manažerské účetnictví: nástroje a metody*. 3. uprav. vyd. Praha: Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7598-885-0.
- KNÁPKOVÁ, Adriana a kol., 2017. *Finanční analýza: komplexní průvodce s příklady*. 3., kompletně aktualiz. vyd. Praha: Grada. ISBN 978-80-271-0563-2.
- KRÁL, Bohumil a kol., 2018. *Manažerské účetnictví*. 4. rozš. a aktualiz. vyd. Praha: Management Press. ISBN 978-80-7261-568-1.
- POPEŠKO, Boris a Šárka PAPADAKI, 2016. *Moderní metody řízení nákladů: jak dosáhnout efektivního vynakládání nákladů a jejich snížení*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-5773-5.
- RŮČKOVÁ, Petra, 2021. *Finanční analýza: metody, ukazatele, využití v praxi*. 7. aktualiz. vyd. Praha: Grada. ISBN 978-80-271-3124-2.
- SYNEK, Miloslav a kol., 2011. *Manažerská ekonomika*. 5., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-3494-1.
- TAUŠL PROCHÁZKOVÁ, Petra a Eva JELÍNKOVÁ, 2018. *Podniková ekonomika – klíčové oblasti*. Praha: Grada. ISBN 978-80-271-0689-9.
- LANDA, Martin a Michal POLÁK. *Ekonomické řízení podniku*. Brno: Computer Press, 2008. ISBN 978-802-5119-969.
- LANDA, Martin. *Finanční a manažerské účetnictví podnikatelů*. Ostrava: Key Publishing, 2008. *Ekonomie* (Key Publishing). ISBN 978-80-87071-85-4.
- HRADECKÝ, Mojmir, Jiří LANČA a Ladislav ŠIŠKA. *Manažerské účetnictví*. Praha: Grada, 2008. *Účetnictví a daně* (Grada). ISBN 978-80-247-2471-3.
- ČECHOVÁ, Alena. *Manažerské účetnictví*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Brno: Computer Press, 2011. ISBN 978-80-251-2831-2.
- LAZAR, Jaromír. *Manažerské účetnictví a controlling*. Praha: Grada, 2012. *Účetnictví a daně* (Grada). ISBN 978-80-247-4133-8.
- MACÍK, Karel. *Jak kalkulovat podnikové náklady?*. Ostrava: Montanex, 1994. *Jak?* (Montanex). ISBN 80-857-8016-X.
- MARTINOVIČOVÁ, Dana. *Základy ekonomiky podniku*. Praha: Alfa Publishing, 2006. *Ekonomie studium*. ISBN 80-868-5150-8.

DOYLE, David P. *Strategické řízení nákladů: Cost Control - a strategic guide*. Vyd. 1. české. Praha: ASPI, 2006. ISBN 80-735-7189-7.

MRUZKOVÁ, Jarmila a Karolina LISZTWANOVÁ. *Teorie nákladů, kalkulace a ceny*. Ostrava: VŠB-TU Ostrava, 2013. ISBN 978-80-248-3164-0.

Internetové zdroje

CENTRÁLNÍ DEPOZITÁŘ CENNÝCH PAPÍRŮ, 2021. Co je CDCP. *Cdcp.cz* [online].

© 2021 [cit. 2022-03-11]. Dostupné z: <https://www.cdcp.cz/o-nas/co-je-cdcp/>

OECD, 2011. *Transfer Pricing Legislation – A Suggested Approach June 2011* [online].

New York: Centre For Tax Policy And Administration [cit. 2022-03-11]. Dostupné z: <https://www.oecd.org/ctp/transfer-pricing/45765682.pdf>

PRAGUE STOCK EXCHANGE, 2022. 150 let burzy v Praze: Nadšení proti nepřízní vrchnosti. *Pse.cz* [online]. © 2022 [cit. 2022-03-11]. Dostupné z: <https://www.pse.cz/o-nas>

Penize.cz / Největší web o osobních financích [online]. 2000 [cit. 2022-03-11]. Dostupné z: <https://www.penize.cz/>

Vyhláška č. 212/2010 Sb., 2010 [online]. Praha: Ministerstvo financí ČR [cit. 2022-03-11]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/soukromy-sektor/kapitalovy-trh/podnikani-na-kapitalovem-trhu/2010/vyhlaska-c-2122010-sb-o-zpusobu-stanove-9947>

Ostatní zdroje

Interní dokument depozitáře: Stanovení výše vynaložených věcných nákladů, 2015–2020.

Praha: Centrální depozitář cenných papírů, a. s.

Výroční zprávy Burzy cenných papírů Praha, a. s., 2014–2020. Praha: Burza cenných papírů Praha, a. s.

Výroční zprávy Centrálního depozitáře cenných papírů, a. s., 2014–2020. Praha: Centrální depozitář cenných papírů, a. s.

9 Seznam obrázků, tabulek, grafů a zkratk

9.1 Seznam obrázků

Obrázek 1: Přiřazení nákladů objektu.....	22
Obrázek 2: Klasický kalkulační vzorec	24
Obrázek 3: Kalkulační vzorec dynamické kalkulace.....	26
Obrázek 4: Kalkulační vzorec oddělující fixní a variabilní náklady	29
Obrázek 5: Struktura skupiny BCPP k 31. 12. 2020.....	31

9.2 Seznam tabulek

Tabulka 1: Příklad rozvrhové základny	21
Tabulka 2: Objem obchodů akcií a dluhopisů za období 2014–2020 v mld. Kč.....	32
Tabulka 3: Výsledky hospodaření BCPP za účetní období po zdanění v letech 2014–2020 v tis. Kč.....	33
Tabulka 4: Vedení evidencí k 31. 12. 2020	35
Tabulka 5: Vypořádávání k 31. 12. 2020.....	35
Tabulka 6: Výsledky hospodaření za účetní období po zdanění v letech 2014–2020 v tis. Kč.....	37
Tabulka 7: Celkové náklady za období 2014–2020 v tis. Kč	38
Tabulka 8: Náklady na služby od burzy v tis. Kč a jejich podíl na celkových nákladech na služby.....	39
Tabulka 9: Celkové náklady na odbor státní správy v období 2015–2020.....	41
Tabulka 10: Struktura technických nákladů v roce 2020.....	42
Tabulka 11: Struktura dalších provozních nákladů v roce 2020.....	43
Tabulka 12: Alokace osobních nákladů.....	44
Tabulka 13: Alokace technických nákladů.....	45
Tabulka 14: Alokace zbylých provozních nákladů.....	45
Tabulka 15: Kalkulace nákladů na služby v Kč.....	45
Tabulka 16: Celkový počet hodin na služby.....	46
Tabulka 17: Kalkulace nákladů dle zvolené rozvrhové základny v Kč.....	47
Tabulka 18: Kalkulace dle zvolené rozvrhové základny v Kč	47

9.3 Seznam grafů

Graf 1: Výsledky hospodaření za účetní období po zdanění v letech 2014–2020 v tis. Kč	33
Graf 2: Struktura vlastního kapitálu k 31. 12. 2020.....	36
Graf 3: Výsledek hospodaření po zdanění za účetní období v letech 2014–2020 v tis. Kč	37
Graf 4: Vývoj celkových nákladů za období 2014–2020 v tis. Kč.....	39
Graf 5: Vyjádření struktury nákladů v letech 2014–2020 v %	40
Graf 6: Vyjádření struktury nákladů na odbor státní správy v letech 2015–2020 v %	42

9.4 Seznam použitých zkratk

CDCP	Centrální depozitář cenných papírů, a. s.
BCPP	Burza cenných papírů Praha, a. s.
VZZ	Výkaz zisku a ztráty

9.5 Seznam příloh

Příloha 1: VZZ CDCP za rok 2019-2020	55
Příloha 2: VZZ BCPP za rok 2019-2020	56
Příloha 3: Rozvaha CDCP-Pasiva.....	57
Příloha 4: Náklady související s odborem státní správy	58
Příloha 5: Rozloha v m ²	59

10 Přílohy

Příloha 1: VZZ CDCP za rok 2019-2020

VÝKAZ ZISKU A ZTRÁTY v druhovém členění		Burza cenných papírů Praha, a.s. IČ: 471 156 29	
období končící k 31. 12. 2020 (v tisících Kč)		Rybná 14/682 110 05 Praha 1	
		Období do 31.12.2020	Období do 31.12.2019
I. Tržby z prodeje výrobků a služeb	001	254 085	203 292
A. Výkonová spotřeba	003	58 439	58 860
A.2. Spotřeba materiálu a energie	005	2 307	1 459
A.3. Služby	006	56 132	57 401
D. Osobní náklady	009	69 488	60 446
D.1. Mzdové náklady	010	51 867	45 119
D.2. Náklady na sociální zabezpečení, zdr. pojištění a ostatní náklady	011	17 621	15 327
D.2.1. Náklady na sociální zabezpečení a zdravotní pojištění	012	15 219	12 933
D.2.2. Ostatní náklady	013	2 402	2 394
E. Úpravy hodnot v provozní oblasti	014	3 324	3 332
E.1. Úpravy hodnot dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku	015	3 343	3 332
E.1.1. Úpravy hodnot dlouhodobého nehm. a hm. majetku – trvalé	016	3 343	3 332
E.3. Úpravy hodnot pohledávek	019	-19	0
III. Ostatní provozní výnosy	020	20	0
III.3. Jiné provozní výnosy	023	20	0
F. Ostatní provozní náklady	024	5 915	4 368
F.3. Daně a poplatky	027	89	130
F.4. Rezervy v provozní oblasti a komplexní náklady příštích období	028	2 482	1 107
F.5. Jiné provozní náklady	029	3 344	3 131
* Provozní výsledek hospodaření	030	116 939	76 286
IV. Výnosy z dlouhodobého finančního majetku – podíly	031	127 300	153 400
IV.1. Výnosy z podílů – ovládaná nebo ovládající osoba	032	127 300	153 400
VI. Výnosové úroky a podobné výnosy	039	843	1 054
VI.2. Ostatní výnosové úroky a podobné výnosy	041	843	1 054
VII. Ostatní finanční výnosy	046	1 553	304
K. Ostatní finanční náklady	047	757	191
* Finanční výsledek hospodaření	048	128 939	154 567
** Výsledek hospodaření před zdaněním	049	245 878	230 853
L. Daň z příjmu	050	23 143	14 705
L.1. Daň z příjmů splatná	051	23 808	14 937
L.2. Daň z příjmů odložená	052	-665	-232
** Výsledek hospodaření po zdanění	053	222 735	216 148
*** Výsledek hospodaření za účetní období (+/-)	055	222 735	216 148
Čistý obrat za účetní období	056	383 801	358 050

Příloha 2: VZZ BCPP za rok 2019-2020

VÝKAZ ZISKU A ZTRÁTY v druhovém členění		Burza cenných papírů Praha, a.s. IČ: 471 156 29	
období končící k 31. 12. 2020 (v tisících Kč)		Rybná 14/682 110 05 Praha 1	
		Období do 31.12.2020	Období do 31.12.2019
I. Tržby z prodeje výrobků a služeb	001	254 085	203 292
A. Výkonová spotřeba	003	58 439	58 860
A.2. Spotřeba materiálu a energie	005	2 307	1 459
A.3. Služby	006	56 132	57 401
D. Osobní náklady	009	69 488	60 446
D.1. Mzdové náklady	010	51 867	45 119
D.2. Náklady na sociální zabezpečení, zdr. pojištění a ostatní náklady	011	17 621	15 327
D.2.1 Náklady na sociální zabezpečení a zdravotní pojištění	012	15 219	12 933
D.2.2. Ostatní náklady	013	2 402	2 394
E. Úpravy hodnot v provozní oblasti	014	3 324	3 332
E.1. Úpravy hodnot dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku	015	3 343	3 332
E.1.1. Úpravy hodnot dlouhodobého nehm. a hm. majetku – trvalé	016	3 343	3 332
E.3. Úpravy hodnot pohledávek	019	-19	0
III. Ostatní provozní výnosy	020	20	0
III.3. Jiné provozní výnosy	023	20	0
F. Ostatní provozní náklady	024	5 915	4 368
F.3. Daně a poplatky	027	89	130
F.4. Rezervy v provozní oblasti a komplexní náklady příštích období	028	2 482	1 107
F.5. Jiné provozní náklady	029	3 344	3 131
* Provozní výsledek hospodaření	030	116 939	76 286
IV. Výnosy z dlouhodobého finančního majetku – podíly	031	127 300	153 400
IV.1. Výnosy z podílů – ovládaná nebo ovládající osoba	032	127 300	153 400
VI. Výnosové úroky a podobné výnosy	039	843	1 054
VI.2. Ostatní výnosové úroky a podobné výnosy	041	843	1 054
VII. Ostatní finanční výnosy	046	1 553	304
K. Ostatní finanční náklady	047	757	191
* Finanční výsledek hospodaření	048	128 939	154 567
** Výsledek hospodaření před zdaněním	049	245 878	230 853
L. Daň z příjmu	050	23 143	14 705
L.1. Daň z příjmů splatná	051	23 808	14 937
L.2. Daň z příjmů odložená	052	-665	-232
** Výsledek hospodaření po zdanění	053	222 735	216 148
*** Výsledek hospodaření za účetní období (+/-)	055	222 735	216 148
Čistý obrat za účetní období	056	383 801	358 050

Příloha 3: Rozvaha CDCP-Pasiva

Účetní závěrka k 31. prosinci 2020

		31.12.2020	31.12.2019
PASIVA CELKEM	082	492 082	429 469
A. Vlastní kapitál	083	401 860	371 946
A.I. Základní kapitál	084	100 000	100 000
A.I.1. Základní kapitál	085	100 000	100 000
A.III. Fondy ze zisku	096	150 000	150 000
A.III.1. Ostatní rezervní fondy	097	150 000	150 000
A.IV. Výsledek hospodaření minulých let (+/-)	099	46	54
A.IV.1. Nerozdělený zisk nebo neuhrazená ztráta minulých let (+/-)	100	46	54
A.V. Výsledek hospodaření běžného účetního období (+/-)	102	151 814	121 892
B.+ C. Cizí zdroje	104	81 050	49 945
B. Rezervy	105	24 236	1 332
B.2. Rezerva na daň z příjmů	107	7 807	0
B.4. Ostatní rezervy	109	16 429	1 332
C. Závazky	110	56 814	48 613
C.I. Dlouhodobé závazky	111	1 904	8 487
C.I.8. Odložený daňový závazek	121	1 904	8 487
C.II. Krátkodobé závazky	126	54 910	40 126
C.II.4. Závazky z obchodních vztahů	132	17 228	11 293
C.II.8. Závazky ostatní	136	37 682	28 833
C.II.8.1. Závazky ke společníkům	137	0	1 056
C.II.8.3. Závazky k zaměstnancům	139	6 470	4 688
C.II.8.4. Závazky ze sociálního zabezpečení a zdravotního pojištění	140	4 727	3 497
C.II.8.5. Stát - daňové závazky a dotace	141	3 254	2 557
C.II.8.6. Dohadné účty pasivní	142	19 102	13 004
C.II.8.7. Jiné závazky	143	4 129	4 031
D. Časové rozlišení pasiv	147	9 172	7 578
D.1. Výdaje příštích období	148	2 037	487
D.2. Výnosy příštích období	149	7 135	7 091

Příloha 4: Náklady související s odborem státní správy

Náklady související s činností střediska 340	2015	2016	2017	2018	2019	2020
501 Spotřeba materiálu	-1 163 673	-1 029 852	-1 690 458	-1 306 191	-997 788	-2 817 668
511 Opravy a udržování	-43 051	-30 048	-38 242	-38 299	-30 805	-43 316
518 Ostatní služby	-19 666 537	-20 835 933	-21 114 849	-21 797 058	-23 292 584	-25 757 452
518207 Služby spojené s výpočetní technikou	-12 525 305	-13 737 004	-14 636 316	-15 154 950	-16 873 340	-18 499 994
518910 Nájemné	-5 362 118	-5 287 713	-4 564 243	-4 467 923	-4 099 945	-5 201 888
518xxx Ostatní služby	-1 779 114	-1 811 217	-1 914 290	-2 174 185	-2 319 300	-2 055 570
521 Mzdové náklady	-3 430 260	-4 331 392	-3 955 863	-3 558 310	-2 962 805	-2 300 290
524 Zákonná pojištění	-1 127 899	-1 411 959	-1 343 855	-1 206 454	-1 005 296	-777 499
527 Penzijní příspěvků	-108 700	-154 240	-107 360	-85 695	-36 520	-51 580
548 Ostatní provozní náklady	-11 576	-8 872	-6 896	0	-67 840	0
551 Odpisy dlouhodobého hm. a nehm. majetku	-3 931 200	-3 284 600	-3 751 800	-4 045 887	-3 687 709	-4 988 642
Celkem	-29 482 895	-31 086 896	-32 009 322	-32 037 894	-32 081 347	-36 736 447

Příloha 5: Rozloha v m²

	CDCP	Státní orgány
kanceláře	691,85 m ²	57,14 m ²
příslušenství	188,24 m ²	15,55 m ²
celkem	880,09 m ²	72,69 m ²